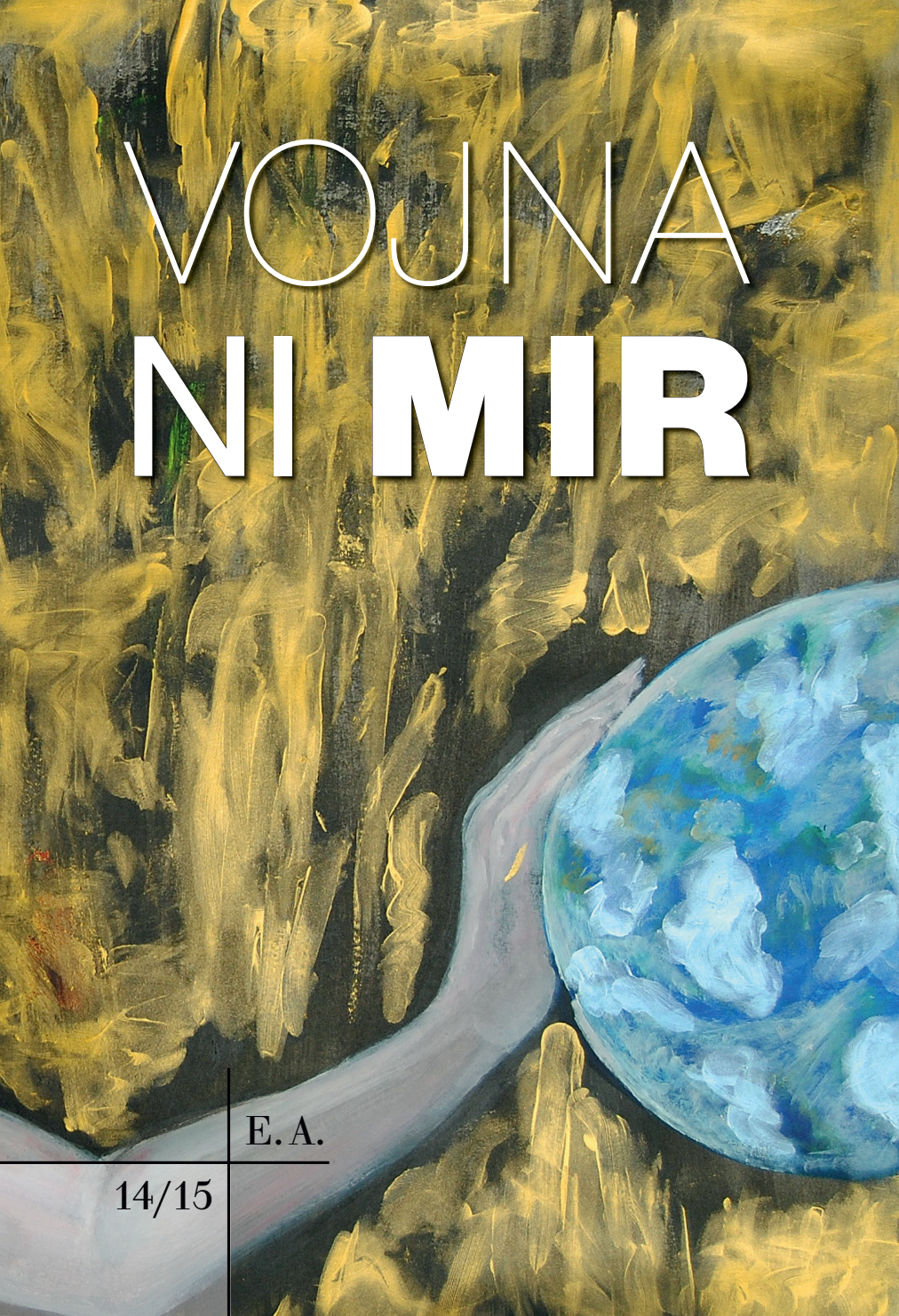

VOJNA NI MIR

E. A.

14/15

Z
B
I
R
K
A

E.A.

2014/2015

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

172.4(082)

VOJNA ni mir = War is not peace = Krieg ist nicht Frieden = La guerre n'est pas la paix = La guerra non è la pace = Vojna net mir = Guerra no es paz = Rat nije mir = Rat nije mir / [avtorji prispevkov dijaki Gimnazije Slovenj Gradec ; urednica Karla Zajc Berzelak ; spremna beseda Stane Berzelak, Vanda Bertoncej in Karla Zajc Berzelak ; prevodi Urška Fras ... et al.]. - Slovenj Gradec : Gimnazija, SPUNK, gimnazijsko kulturno društvo, 2015. - (Zbirka E. A. ; 2014/2015)

Lat. in cir.

ISBN 978-961-93548-2-7

1. Vzp. stv. nasl. 2. Zajc-Berzelak, Karla
279305472

VOJNA NI MIR

War Is Not Peace

Krieg ist nicht Frieden

La guerre n'est pa la paix

La guerra non è la pace

Война нет мир

Guerra no es paz

Рат није мир

Rat nije mir

Vojni slovar malega človeka

70 let od konca druge svetovne vojne. V Sloveniji 70 let dveh resnic, ki si podajata mrtve in ukradena življenja. Kako torej obuditi spomin na svetovno apokalipso, ne da bi hkrati zastrupljali z ideologijo ali demagoško manipulirali?

Mnemozina, Zemljina hči spomina, je svojo esenco zapustila besedam – devetim hčerkam muzam, zavetnicam znanosti in umetnosti – epski in lirski poeziji, plesu in zbornski pesmi, ljubezenski poeziji, tragediji, komediji, himnam, zgodovini in astronomiji.

Besede so torej tiste, ki nam ohranjajo vezi s preteklostjo, merijo sedanost in sanjajo prihodnost. Sporočajo resnico, jo zabrišejo ali celo lažejo. Kaj je torej zmaga in kaj poraz? Kaj domoljubje? Kaj izdaja? Kaj zločin? In kdo so žrtve?

70 let po vojni je čas, da stopijo v ospredje besede, v katerih bi se našli vsi, ki so vojno doživeli – strah, slovo, trpljenje, groza, bolečina, smrt. To je namreč vojna. Zmage in poraze si podajajo vojaški strategji, poker z ozemlji igrajo politiki, kapital željo po profitu z lažnimi preroki zavija v oglaševanje prave ideologije ali religije, malim ljudem pa ostajajo negotovost, pomanjkanje, izguba, bolečina, razčlovečenje.

Mali ljudje postanejo žrtve in rablji. Mali ljudje postanejo številke. Izguba ali celo kolateralna škoda.

22.000.000 mrtvih vojakov. 40.000.000 mrtvih civilistov v eni vojni. Bi si želeli vedeti, kako so umrli? Kako so izginili vsi, ki jih je statistika spregledala? In kako so živeli tisti, ki so vojno preživel?

Zato vojni slovar malega človeka. Razdeljen je v 25 delov – toliko, kot je črk slovenske abecede. Začne se z apokalipso in konča z žrtvami. Vsa gesla imajo pet podgesel, ki se vsebinsko navezujejo na izhodišče.

Slovar je napisalo vseh 308 dijakov Gimnazije Slovenj Gradec. 308 najstnikov. 308 premislekov. Dopuščam možnost, da se je v času spletne (ne)kulture kdo spogledoval z že napisanim besedilom, toda že izbira jasno pokaže, kam je usmeril svoje misli.

In upam si zapisati, da večina meri tja, kjer še vedno živi človečnost.

*Urednica
Karla Zajc Berzelak*

VOJNA **NI MIR**

War Is Not Peace

Krieg ist nicht Frieden

La guerre n'est pa la paix

La guerra non è la pace

Война нет мир

Guerra no es paz

Рат није мир

Rat nije mir

apokalipsa

apocalypse

die Apokalypse

l 'apocalypse

l'apocalisse

апокалипсис

apocalipsis

апокалипса

apokalipsa

okupacija

Zame je svoboda le ena izmed besed v slovarju in nekaj, kar je preprosto samoumevno. Logično. Kako naj jo cenim, če mi je preprosto dana? Ko v meni ni niti kančka strahu, da se bo to vsak hip spremenilo? Prav zato si ne znam predstavljati, da bi nekdo, tujec, prišel s puško v roki in mi prepovedal živeti, kjer živim. In bi enako rekel vsem ljudem v mestu. Jih streljal in pobijal.

Aleša Franc

Okupacijske sile želijo državo oropati naravnih bogastev, prebivalcem pa vsiliti svojo kulturo, jezik, navade. Zato je okupacija povezana z zločini proti človeštvu in genocidom.

Neža Pačnik

Okupacija je zasedba ozemlja med oboroženim spopadom ali po njem in jo izvedejo vojaške enote ene države nad suverenim ozemljem druge države. Tudi če ima agresorska država »dobro« namene, kar je prepogosto poudarjeno v današnjih časih, je okupacija končno le in samo nasilje. Vsakršno nasilje pa se vedno sprevrže v upor.

Grega Krenker

agresija

Vsak dan gledamo novice in beremo časopise, ki so prežeti z vojnami, posilstvi, mučenji otrok, umrlimi ... Menim, da bi se odrasli morali bolj posvetiti vzgoji otrok in jih navajati na drugačnost. Tako bi se marsikateri spor rešil brez agresivnih dejanj, saj ljudje ne bi imeli etničnih, verskih ali nacionalnih predsodkov.

Tjaša Založnik

Večina ljudi, ki živimo v miru, ob besedi agresija asociira na grobo vedenje neke osebe, le malo pa jih ta pojem povezuje z vdorom vojaških sil ene države v drugo. Ljudje, vpleteni v vojno, se vse dni, mesece, leta vojne bojijo za svoje življenje in življenje ljudi, ki jih imajo radi: Kje so? Bodo preživel? Kako je z njimi? So preskrbljeni? Kje spijo? ... Zakaj se vse to dogaja? Razlogov za vojno je vedno veliko, sprašujem pa se, ali je sploh kateri izmed njih dovolj dober, da se po svetu dogajajo takšne grozote.

Hana Gašper

Vojna za ljudi pomeni katastrofo, žalost, izgubo. Vojaška agresija namreč vzame vse, kar je človek kadar koli poznal. Ker pa je vojna samo izgovor vodilnih držav za ohranjanje pozicije, bodo vojne vedno, ne glede na to, koliko življenj vzamejo in koliko jih zaznamujejo.

Matic Andrejc

teror

Vojna. Ljudje se preplašeni skrivajo po kleteh in upajo na najboljše. Ob zvokih strel in pokih granat mislijo na bližnje in upajo, da ne bodo koga izgubili.

Gašper Potočnik

Zakaj bi nekdo uporabljal grozo, zastraševanje, ustrahovanje in nasilje, da bi dosegel, kar želi? Mar ni to skrajno zgrešena, bolna, nehumana, hkrati pa tudi sebična poteza? Mnogi izvajajo teror v imenu vere. Ali nas je že katera vera učila, da bi želeli slabo sočloveku? Ljudje, ki vzpostavljajo teror, človeštvo spreminjajo v barbarsko klavnico.

Živa Gregor

razčlovečenje

Razčlovečenje je popolna prevlada močnejšega nad šibkejšim. To se še posebej izrazi v vojni, saj ne izbirajo sredstev, kako uničiti nasprotnika. V vojni posameznik izgubi razsodnost, še posebej vojaki v skupini. Med najhujše oblike razčlovečenja spada posilstvo. Čeprav pogosto slišimo, da je treba ženske in otroke v vojni zaščititi, je to samo floskula.

Žan Onuk

Razčlovečenje je zadnja postaja na poti k propadu človeštva. Če so človeku odvzete njegove osnovne pravice, potem je družba le še prazno ogrodje brez bistva. Človek je le še številka, ki sistematično sledi toku večine in izgublja možnosti divergentnega mišljenja. Najbolj zastrašujoče je dejstvo, da znamo biti razčlovečeni tudi v miru.

Žan Libnik

zlo

V vsakem izmed nas se skriva nekaj dobrega in nekaj slabega, jin in jang; vprašanje je le, kaj bomo hranili in v kaj se bomo spremenili. Menim, da vojaki niso imeli izbire in so zaradi vsakdanjega ubijanja otopeli.

Etijana Lesjak

Zlo nas bo spremljalo vedno, vendar smo mi tisti, ki se moramo odločiti. Vprašanje je le, koliko časa nam je ostalo. Prihaja čas streznitve. Apokalipsa?

Vida Korun

Zlo se širi z zlom. Kako izkrivljen mora biti človek, da svoj pohlep pretvori v neusmiljen boj. Vzame ljudem vse, kar imajo; vse, kar so imeli. Otroke, varnost, mir. Zlo enačim s pogubo.

Valdona Gashi

bojevanje

warfare

der Kampf

la guerre

la lotta

бой

combat

ратовање

sukob

Anastazija Pirnat

sovražnik

Sovražniki vedno naredijo veliko hudega. Zaradi sovražnosti se izgubljajo kulture, znanje, narodi. Sovražniki se nikoli ne pozabijo; tudi če se vzpostavi mir, bo nekje v podzavesti še vedno grenak priokus. Ko je stvarnik ustvarjal človeka, mu ne bi smel dodeliti možnosti, da nekoga poimenuje sovražnik.

Tilen Breznik

Ljudem se pogosto vsiljujejo stereotipi o sovražnih narodih, državah, ljudeh. Le malo se jih zato zaveda, da je pravi sovražnik ideologija, ki slepo prepriča množice, da v njenem imenu izvajajo zločine nad sočlovekom.

Tjaša Smonkar

Kako naj bo sovražnik otrok, ki besede sovražnik še niti ne pozna?

Rebeka Tašič

spopad

Spopad je boj dveh strani, ki spora ne znata rešiti drugače kot s silo, orožjem ali celo vojno. Taki spopadi običajno ne rešujejo ničesar, saj za sabo puščajo veliko žrtev ter opustošenje.

Ožbej Vene

Šviganje puščic. Topotanje stopal. Siki mečev, ki zavrtinčijo zrak, ko se tresoč v žilavem prijemu norca poženejo proti petkrat večji gmoti ljudi od tiste, ki stoji za njim. To so zgodbe, ki jih pripovedujejo lobanje, v katerih so nekoč bili jeziki. Okostnjaki, ki so nekoč verjeli v ščit, sulico, kožo in kri, domovino in ideje.

A danes? Baretta M82 pospeši izstrelek na 2,5-kratno hitrost zvoka in z razdalje dveh kilometrov (ki jo 52 gramov težek izstrelek preleti v pol sekunde) izkoplje luknjo v človeško telo.

SM-62 Snark je manevrirni izstrelek z interkontinentalnim dometom, ki lahko na nekaj metrov natančno zadane tarčo, oddaljeno do 10.000 kilometrov. Orientira se s pomočjo zvezd.

Upanje v človeštvo mi torej upravičeno peša, v pogledih zvezd pa utripa strašna žalost.

Jaka Šoster

taktika

V vseh vojnah igra taktika pomembno vlogo. Pomemben je poraz nasprotnika, ne število žrtev. Najhuje pa je, da tisti, ki so odgovorni za nastanek in potek vojne, udobno sedijo v svojih naslanjačih daleč od prizorišča.

Anja Bošnik

Besedo taktika vedno povezujem z bojiščem, načrtovanjem, ubijanjem. Ob tem se pojavijo podobe mrtvih otrok, porušenih stavb, kar je vse posledica neke taktike. Mislim pa, da svet potrebuje taktiko, s katero bomo dosegli svetovni mir, čeprav vem, da je to skoraj nemogoče.

Aleks Jurhar

zmaga

Zmaga ne more biti zmaga, če so posledice spopada grozljive. Zame v vojnah ni zmagovalcev, so samo posamezniki, ki se okoristijo na račun nedolžnih žrtev. Prava zmaga je mogoča le takrat, ko ljudje dosežejo skupen dogovor in pri tem ne škodujejo nikomur.

Martin Stropnik

Med bojevanjem je ubitih preveč vojakov in civilistov, da bi lahko govorili o zmagi ene od sprtih strani. Spor pa se tako ali tako ne reši z vojno, ampak ga rešijo šele po njej. Človeške in materialne izgube so prevelike, da bi lahko govorili o zmagi.

Klemen Zorman

poraz

Konec vojne je pomenil poraz za vse – poražence in zmagovalce. Mnogi so izgubili svoje sorodnike, svoje domove, ostali so brez vsega. Vojna je bila poraz človeštva.

Eva Aberšek

Vojne otrokom odvzamejo otroštvo. Na hitro morajo odrasti in tako preskočiti pomemben del življenja. Mislim, da so vojne in izgubljeno otroštvo največji poraz človeštva.

Marcel Martinc

civilisti

civilians

die Zivilisten

les civiles

i civilisti

штатские

civiles

цивили

civili

Anastasia '12

preživetje

Človek se že od nekdaj bori za preživetje, a ima pri tem veliko nasprotnikov: lakoto, žejo, mraz in velikokrat tudi sočloveka. Žalostno je videti naše vrstnike po svetu, kako se z orožjem borijo s svojimi starejšimi rojaki, in to za dobrine, ki so nam samoumevne.

Denis Sylva

Ali zna dekle mojih let v Siriji na številski premici narisati korene? Ali zna naštetí najpomembnejše literarne ustvarjalce? Najbrž ne, saj je prisiljena, kot mnogi civilisti, skrbeti za preživetje. Ve, kako preživeti brez osnovnih življenjskih potrebščin. In veliko ve o orožju, njegovi moči in krutosti.

Kaja Bernardis

V vojnah ne gre za preživetje, ampak za zmago. Nedolžni civilisti in vojaki so se prisiljeni boriti za preživetje, medtem ko vodje čakajo, da se to umazano delo konča. Čaka jih nova nepoštena zmaga.

Monika Marković

ogroženost

Vojna pomeni stalno ogroženost, stalni spremljevalec ogroženosti pa je strah. Najbolj nemočni so otroci, ki se ne morejo varovati sami, zato so pogosto žrtve.

Tinkara Tamše

Ljudje se premalo zavedamo, kakšen privilegij je živeti v državi, kjer je mir. In premalo storimo, da bi se konflikti reševali z diplomacijo, brez ogrožanja in prelivanja krvi.

David Hovnik

Po definiciji so civilisti izvzeti iz vojnega bojevanja ter zaščiteni z zakoni. To seveda nikakor ni res. Največkrat so civilisti največje žrtve vojn, saj postanejo žrtve izsiljevanja in nasilja.

Urban Knez

odločitev

Odločitev je meja med mirom in vojno. In vedno je samo ena oseba, ki se mora odločiti.

Maja Javornik

Ogroženost, boj za preživetje, trpljenje ali celo smrt človeka – vse to je cena odločitev civilistov med vojno. Odločitve vodij ali generalov pa skoraj vedno povzročijo številne žrtve in nepredstavljivo trpljenje.

Til Čeh

Ko nastopi vojna, se vsi znajdejo pred odločitvami in odločajo se skladno z mnogimi razlogi; eni ščitijo svojo domovino, drugi družino, tretji prepričanje, četrti lastne interese in vsak verjame, da ima prav. Danes soditi ljudi, je zelo težko, saj ne vemo, kako bi v takšni situaciji ravnali sami.

Anže Vaukan

nasilna asimilacija

Nasilje ni samo fizično, je tudi socialno, gospodarsko, politično, kulturno. Ob nasilnem utapljanju svoje kulture v drugi bi občutila nenadomestljivo praznino.

Urška Perkuš

Nasilno asimilacijo so med drugo svetovno vojno izvajale vse države trojnega pakta. S fizičnim, gospodarskim, socialnim in medijskim nasiljem so želeli preobraziti ljudi. Slovence na Koroškem so, na primer, razdelili v dve skupini: prva je bila primerna za nadaljnjo asimilacijo in končno germanizacijo, ljudi iz druge pa so izselili.

Jakob Marzel

trpljenje

Med vojno niso trpeli samo civilisti, ampak tudi vojaki. Izvrševanje grozot jim je povzročalo travme, ki so jih spremljale vse življenje.

Pika Cokan

Lahko so pozabljeni nesporazumi in podpisane mirovne pogodbe, lahko so izprane sledi krvi in orožje je lahko pospravljeno. Nemogoče pa je sprožiti pozabo trpečih ljudi.

Lea Zorman

človečnost

humanity

die Menschlichkeit

l'humanité

l'umanità

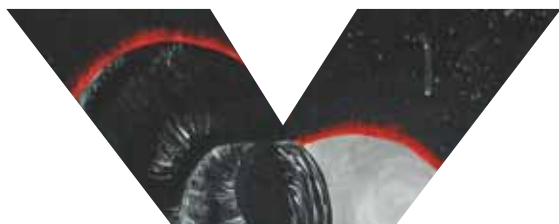
человечность

humanidad

човјечност

čovječnost

človeški ideali

Je res popoln človek tisti, ki ima modre oči in svetle lase?
Je bilo treba zato ubijati? Zakaj vojne, zakaj sovraštvo do
drugačnih?

Zala Krenker

Med vojno izginejo sledi o pravičnosti in morali, sploh
pa o miru, kajti ljudje so ves čas ogroženi. Vladata po-
manjkanje, sovraštvo, svoboda je nedosegljiv cilj. Mnogi
se niso zavedali, da si ustvarjajo ravno nasproten svet od
tistega idealnega, ki so si ga tako želeli, da so zanj bili
pripravljene ubijati.

Leja Kupljen

Marsikdo si za ideal postavlja vrednote, kot so moč,
ponos, oblast in denar; zanje je pripravljen tudi ubijati.
Pravi ideali so zato med vojno izgubljeni zaradi interesov
ljudi, ki jim ni mar za žrtve.

Neža Smonkar

solidarnost

Zavedati se moramo, da solidarnost temelji na vzajemni pomoči in odgovornosti drug do drugega. Je vrednota, ki povezuje različne narode tega sveta. Odvisna je od naše odločitve.

Tim Kopušar

Solidarnost se ni vzpostavila le med vojno, tudi po vojni je povezala ljudi. Brezplačno so gradili ceste, hiše, drugo infrastrukturo. Ustanovljene so bile organizacije, ki delujejo še danes. Njihov namen je pomagati ljudem in jim omogočiti osnovne stvari, potrebne za življenje. Solidarnost je čut za skupno odgovornost, zato – če bom danes jaz solidarna s tistimi, ki so v stiski, bodo tudi drugi solidarni z menoj, če se bom znašla v podobni situaciji.

Gloria Lubej

Vojna je najbolj kruto dejanje, ki ga ustvarimo in začnemo ljudje. Človek je v vojni postavljen v nemogoče moralne preizkušnje, v katerih se pokaže, ali še premore kaj srca.

Nika Šinigoj

tovarištvo

Tovarištvo je zavest povezanosti s tovariši in pripravljenost pomagati sočloveku, zato so se tudi med vojno spletla neprecenljiva in nepogrešljiva tovarištva. Slišala sem, da so bili borci pripravljeni žrtvovati svoje življenje, ko so reševali druge.

Mojca Jordan

Ljudje so med vojno razčlovečeni, zato je toliko dragocenejše, če se najdejo ljudje, ki pomagajo sočloveku, čeprav pri tem nemalokrat izpostavijo svoje življenje.

Urška Grubelnik

Menim, da je tovarištvo nesebična pomoč prijatelju oziroma sodelavcu, v vojni drugemu vojaku.

Simon Langus

strah

Plahi objemi ob slovesu, z upanjem, da se še kdaj vidi-
jo. Noči, preplavljene z grozo in bolečino. Na bojiščih
lakota, mraz, bolezen. Smrt soborcev. Po domovih
strah in bojazen, ali bo kdo prišel in jih odpeljal. Še
zemlja je bila prežeta s strahom.

Teo Mlinšek

Vojna ne pomeni samo ogroženosti, temveč tudi življe-
nje, v katerem moraš neprestano oprezati, nadzirati
potek svojega življenja ter razmišljati, kaj lahko poč-
neš in česa ne. Vrednote, norme in občutki se povsem
porušijo.

Kaja Mateja Hafner

pogum

Občudujem ljudi, ki so preživelii vojno. Nikoli nisi vedel, kdaj bodo prišli pote. Ko so prišli, si moral oditi prostovoljno ali s silo. Vsak dan je lahko bil tvoj zadnji. Vojna je od človeka zahtevala pogum, ki bi ga sicer redki zmogli. Upam, da našim potomcem ne bo treba nikoli videti, kaj pomeni biti zares pogumen.

Tanja Koletnik

Kaj je pogum v vojni? Je to norost? Je pogumen tisti, ki je začel vojno? Ne. Pogum je, da vojno preprečiš, ali če je vojna neizogibna, da rešuješ življenja. Samo takšni ljudje so zame heroji.

Tanja Pesjak

domoljubje

patriotism

die Heimatliebe

le patriotisme

il patriottismo

патриотизм

patriotismo

домољубље

domoljublje

Tjaša Čuček

dom

Ljudje, ki so preživeli vojno, se mnogo bolj zavedajo pomembnosti doma kot mlajše generacije. Zares ne vemo, kako srečni smo, da se prebujamo v lastni postelji, da nas obkrožajo ljudje, ki nam stojijo ob strani, ter da lahko zaspimo brez strahu, da se zjutraj ne bi zbudili.

Martina Križanič

Dom je zame kraj, kjer odraščam, spoznavam življenje in zbiram doživetja ter spomine. Ne želim ostati sama in začutiti bolečine in strahu, ko ne veš, kje boš jutri in ali boš sploh še videl sončni vzhod. Ne želim, da bi morala neznanemu kraju reči dom, saj tam, kjer je moj dom, ni lakote, groze, strahu, ampak so veselje, ljubezen in svoboda.

Nika Grešovnik

Mislim, da izraz domoljubje ni ljubezen do doma, torej prostora, kjer živiš, ampak je dom tvoje zavetišče, kjer koli že to je. In če ti ga kdo vzame, ostaneš prazen in poln strahu.

Urša Halilović

domovina

V domovini se rodiš in v njej odraščаш, zato vedno ostane del človeka.

Filip Banfro

Pojem domovina v stoletjih ni dosti spremenjal svojega pomena: država, kjer se rodiš; kraj, kjer živiš ali želiš živeti, kjer se počutiš domačega in sprejetega. Ko pa ljudje želijo razširiti svojo domovino, se pojavi nasilje, saj nihče svoje domovine noče predati prostovoljno.

Lana Natek

Ljudje se počutimo varno, ko smo v svoji domovini – navezani smo na svoje običaje, jezik, kulturo, hrano. Poskušamo ohranjati varno otroštvo, spomine, zapuščino in skrbeti za prihodnost.

Klaudija Klančnik

zastava

Zastava predstavlja državo, skupino ljudi in jo hkrati povezuje. Pomembno vlogo ima tudi med vojno.

Teja Pogorevc

Mnogi vidijo zastavo le kot kos blaga, zame pa je to nekaj, na kar moramo biti ponosni, saj nas združuje in predstavlja moč, ki smo je zmožni, če se združimo.

Katja Bošnik

Naša zastava je obešena marsikje, a ji nikoli ne posvečamo preveč pozornosti. Šele ko se srečamo z njo zunaj naše države, ugotovimo, koliko nam pomeni. Predstavlja namreč Slovenijo.

Gaja Triglav

himna

Smrt, letala, bombe, kri, solze, strah. To je le nekaj besed, ki so povezane z vojno. Ljudi, ki so se borili, je nekaj moralo gnati naprej, tudi ko ob sebi niso imeli nikogar. Pesem, himna. Dala jim je moč, zavest, da se borijo za več kot le svojo družino. Bodimo tudi ob himni ponosni, da smo, kar smo, in da imamo, kar imamo. Nedaleč od nas so ljudje, ki se trudijo, da bi imeli, kar imamo mi.

Barbara Mezek

Beseda himna izvira iz grškega izraza in pomeni »napev«. Glede na to, ob kakšnih priložnostih jo izvajamo, bi jo lahko imenovali tudi slavnostni napev, ki daje poslušalcu občutek pripadnosti. Prešernova Zdravljica v nas prebuja domoljubna čustva, na katera smo lahko ponosni.

Luka Pepelnak

heroj

Kljub grožnjam in strahu se heroji niso predali, ampak so vztrajali. Rešili so tisoče življenj, jim dali nov dan, novo upanje in svobodo, da so lahko zaživel.

Blažka Golob Pleunik

Beseda heroj lahko pomeni nekoga, ki je pobil nepredstavljivo množico, kar opravičuje s tem, da je branil svojo domovino. Lahko pomeni nekoga, ki je umrl, ker je sam poskušal raniti drugega. Lahko pomeni nekoga, ki je dokazal svoj pogum, čeprav ga je vodila norost. Vse te definicije zavračam. Zame je heroj človek, ki si brez osebne razloga prizadeva zavarovati nedolžne ljudi.

Tina Matečko

eksistenca

existence

die Existenz

l'existence

l'esistenza

экзистенция

existencia

egzistenciја

egzistencija

Življenje

Vojna je spremenila življenje vseh. Prizadela je mnoge, najbolj pa nedolžne civiliste.

Ana Aberšek

Kakšen je bil pomen življenja med vojno? Nihče, ki vojne ni doživel, si tega ne more predstavljati, pa čeprav prebere veliko knjig ali pa si ogleda dokumentarne filme na to temo. Vsak od nas zagotovo lahko našteje sto stvari, za katere je vredno živeti oziroma ostati živ, med vojno pa je bilo najbrž pomembno samo eno – preživeti.

Maja Günther

Ali smo ljudje, če dovolimo, da želja po ozemlju in vplivu prevlada nad človeškim odnosom do sočloveka? Ali smo ljudje, če hladnokrvno ubijemo sočloveka ali celo strahopetno ukažemo komu, da to stori namesto nas?

Kaja Kaligaro

smrt

Smrt je nekaj dokončnega. Nič ni mogoče popraviti, izboljšati ali povrniti v prvotno stanje. Ljudje, ki sejejo smrt, najbrž ne pomislijo, da lahko to doleti njih same ali njihove bližnje.

Nina Založnik

Smrt je stalna spremljevalka vojne.

Grega Ropič

Štiri krvava leta prve svetovne vojne so za sabo pustila ? milijonov umrlih. Druga svetovna vojna ? milijonov. Atomska bomba ? tisoč smrtnih žrtev. Danes v spopadih umira ? ljudi. Vojakov, civilistov, otrok.

Rahil Bajra

grob

Z umrlimi v vojnah so pokopana vsa čustva, zamere, sovraštvo in priložnosti. Zgodba zanje je zaključena, na vrsti pa smo mi, ki moramo zgodbo nadaljevati tako, da bo prihodnost lepša.

Metka Založnik

Grob ni le luknja v zemlji, v kateri je zakopano truplo. Je način, s katerim svojci umrlemu izrečejo poslednje slovo in spoštovanje. Mnogi umrli med drugo svetovno vojno in po njej niso bili deležni dostojnega pogreba in so še danes brez groba, ob katerem bi lahko svojci žalovali ter se jih spominjali.

Luka Krištofelc

V vojni je veliko smrtnih žrtev. Nekateri so preprosto izginili in nihče ni vedel, kaj se je zgodilo z njimi. Obležali so v jarkih, ob robu ceste, v gozdu. Nihče si ni zaslužil takšne smrti.

Katja Temnikar

množična grobišča

Globine skrivajo resnico. Na tisoče življenj je v njih končalo svojo pot. Izguba identitete. Utonitev v pozabo. Danes s soncem obsijano listje, nekoč s krvjo prekrit mah.

Eva Zorman

Množična grobišča so nastala na mestu likvidacij. Odkrivati so jih začeli šele pred nekaj leti. Samo v Sloveniji jih je evidentiranih okoli 600. Na nekaterih že stojijo spomeniki za te tako dolgo zamolčane ljudi.

Dora Stvarnik

žalovanje

Žalovanje je čas, ki ga človek porabi za poslavljanje od ljubljene osebe, prijatelja, znanca ali človeka, ki mu je blizu. Med vojno je veliko ljudi moralo gledati, kako so jim ubijali bližnje, tudi otroci. Zaprli so se vase in najbrž dolgo niso spregovorili o tem.

Žiga Pečnik

Ko pomislim na vojno, se vprašam, ali sploh pravilno razumem besedo žalovanje. Ljudje so brezčutno pobijali. Ohranjene fotografije dokazujejo resnico. So ti ljudje sploh kdaj žalovali za kom in se zavedali, kaj počnejo?

Blaž Pavlič

fanatizem

fanaticism

der Fanatismus

le fanatisme

il fanatismo

фанатизм

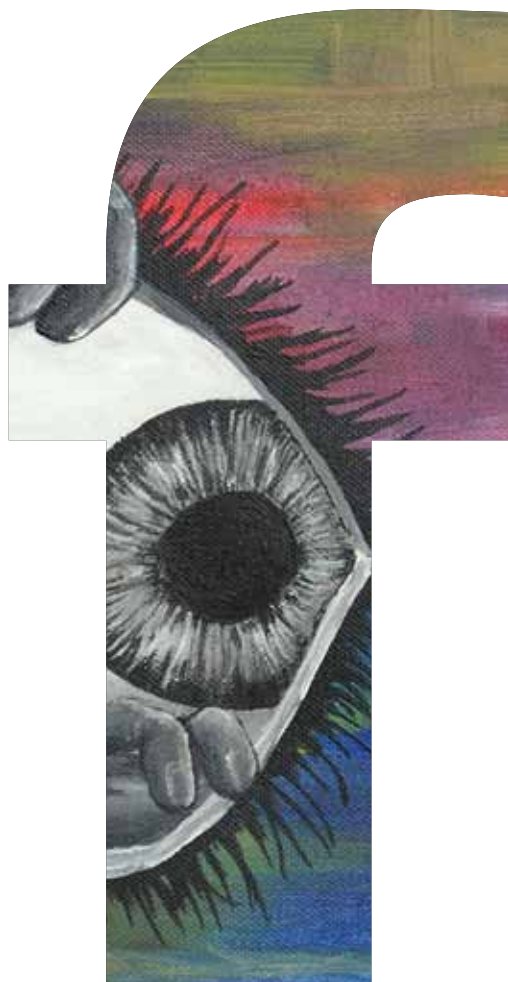
fanatismo

фанатизам

fanatizam

Ana Karlin

propaganda

Propaganda želi vplivati na javno mnenje. Pogosto jo izrabijo v vojnah, saj propaganda izkrivlja resnico.

Laura Borovnik

Propaganda je načrtno in sistematično širjenje ideje. Nacizem je izbrani arijski rasi obljubljal slavo, a ji je prinesel vojno in z njo trpljenje.

Sara Podlinšek

Vse vojne se začnejo s širjenjem neke ideje in promoviranjem neke osebnosti ter s tem z zmanipuliranimi ljudmi.

Neti Friškovec

kult osebnosti

Mnogi politični voditelji so gradili svojo politiko na kultu osebnosti. Ljudje so jih zaslepljeni poveličevali, saj so o njih vedeli le to, kar jim je bilo dovoljeno vedeti.

Kristina Andrejc

Kult osebnosti v političnem smislu je povezan s totalitarnimi režimi. Voditelje vodi želja po oblasti, pomembnosti, nadzoru, zato uvajajo prisilni aparat, ki si popolnoma podredi prebivalstvo. Menim, da imajo ljudje pravico zahtevati svobodo do samoodločanja.

Anja Gotovnik

V ozadju vseh vojn je kult osebnosti, ki nadzoruje dogajanje. Podrejene množice so njegovo orožje. Zaslepljene ne vidijo več resnične podobe idealiziranega vodje.

Manica Orozel

rasna teorija

Rasizem je prepričanje o biološko utemeljenih razlikah med ljudmi. Nacistična rasna teorija je ločevala večvredno arijsko raso in manjvredne rase, ki naj bi jih iztrebili; med njimi so bili tudi Judje in Slovani.

Rasizem je zame zloraba, diskriminacija. Je strah pred drugačnim.

Matic Rotovnik

Ljudje smo čudna bitja, saj si ustvarjamo predsodke, ne da bi ljudi sploh dobro spoznali; še več – dovolimo si jim vzeti vse – pravice, dosežke in celo življenje. Najhujše ločevanje pa se zgodi v vojnah. Zato ne vojnjam, saj si mirno in varno življenje želimo in zaslužimo vsi.

Lara Mihalič

Delitev ljudi na rase ni prinesla dobrih stvari. Povzdignila je izbranice, druge pa prepustila životarjenju ali celo namenila uničenju. Črnci, aborigini, Judje.

Tinkara Pušnik

totalitarizem

Totalitarizem zatira človekovo dostojanstvo. Ne predstavljam si svojega življenja pod nenehnim nadzorom in v uniformi. Počutila bi se nemočno, dolgočasno, brez možnosti, da bi izrazila sebe, in brez volje do življenja. Če bi me totalitarno poenotili – bi to sploh še bila jaz?

Karin Šnabl

Ko sem dobila to nalogo, ki me je prisilila, da sem začela razmišljati, sem pomislila: »Pa zakaj nam je treba tega, saj je vse zgodovina.« Zdaj sem zgrožena nad dejstvom, da nam grozote iz druge svetovne vojne niso bile dovolj. Še vedno so okolja, kjer te priznanje, da si lačen, pride v delovno taborišče, in kjer v 21. stoletju narekujejo, kakšno frizuro lahko imaš.

Polona Potočnik

otroci brez mladosti

Kar 40 % oboroženih skupin po vsem svetu za spopade uporablja otroke, ki so pogosto omamljeni in tako še nasilnejši. Ne vem, kako je pri 9 ali 10 letih že držati puško in pobijati. Ti otroci se borijo kot vojaki, umrejo pa kot otroci.

Luka Herceg

Je nekdo, ki preživlja mladost v strahu pred smrtjo, izgubo doma in družine, še vedno otrok? Je mladost to, da je iz rojstnega lista razvidno, da si star 14 let, videl pa si dovolj grozot za tri človeška življenja? In kljub temu si odrasli znova in znova izmišljujejo nove vojne. Izgubljajo pa mladi ljudje.

Alina Verhovnik

groza

horror

das Grauen

l'horreur

l'orrore

ужас

horror

страва

strava

svetovna vojna

Svetovna vojna pomeni nasilje, strah, teror povsod po svetu.

Tomaž Sevšek

Prva in druga svetovna vojna sta pustili sledi, ki so povsod po svetu vidne še danes.

Žiga Bulovič

Svetovna vojna je najhujše zlo, ki ga ustvari in doživi človeštvo, zato ne smemo dopustiti, da bi posamezniki zaradi lastnih interesov še naprej povzročali zločine in z njimi povezano grozo.

Maja Hriberšek

holokavst

Holokavst je ena izmed največjih grozot v zgodovini človeštva in nam mora biti v opomin, da se karkoli podobnega ne bi nikoli več ponovilo. Sploh pa – človek, ki je s svojimi odkritji in dejanji obrnil tok zgodovine, je bil judovskega porekla – Albert Einstein.

Darjan Grudnik

Holokavst je sistematičen genocid nacistične ideologije. 6 milijonov Judov, izstradanih, izmučenih in ubitih. Je dokaz, kako tanka je lahko meja med zavedajočim, ki spoštuje človeško življenje, in med človekom, ki brezvestno pobija nedolžne. Spomin na žrtve holokavsta je opomin nam vsem.

Maruša Konečnik

Endlösung: prisilno delo, sistematično stradanje, zaplinjanje in sežig. »Dokončna rešitev judovskega vprašanja« pravi temu nacistična ideologija. Plin Zyklon B. Auschwitz.

Domen Klinc

bratomor

Si predstavljate, kako je ubiti človeka, ki je tvoj bližnji sorodnik? Mogoče celo brat? A vojna prinese tudi to.

Neja Dežman

Bratomor ima svoj izvor že v biblijski zgodbi o Kajnu in Abelu. Prispodoba sovraštva, nasilja, nestrpnosti. Tudi vera tega ne prepreči, saj so na Severnem Irskem še vedno konflikti med protestanti in katoličani. V vojni pa se vsa nasprotja samo še bolj zaostrijo.

Ana Marija Vovk

pieteta

Pieteta je izkazovanje globokega spoštovanja do mrtvih. Med vojno veliko svojcev ni vedelo, kje so njihovi bližnji pokopani, da bi se lahko poslovili od njih, ali še huje – niso vedeli, kaj se je z njimi zgodilo.

Anja Smolnikar

Vojna je razkrila, koliko je (ne)vredno življenje. Neustrezen odnos pa se kaže tudi danes, in to ne samo do človeškega življenja, ampak tudi do spomenikov, namenjenih žrtvam druge svetovne vojne. Za te marmornate spomine na heroje se vse manj skrbi, za mnoge žrtve pa se niti ne ve, kje so pokopane.

Primož Sagmeister

moralna amnezija

Ko sem dobila to geslo, nisem imela pojma, kaj to pomeni. Smilim se sama sebi, kot se mi smilijo moji vrstniki, saj tako malo vemo o preteklih in sedanjih dogodkih po svetu. Kako naj sploh pišem o nečem, kako naj sploh kritiziram nekaj, česar ne poznam? Prav zato lahko vedno znova nastajajo vojne.

Rebeka Mlakar

Mnogi vojni zločinci za svoja dejanja nikoli niso odgovarjali. Svoja kruta in nehumana dejanja ter s tem krivdo so pripisali temu, da so izvrševali ukaze. Prav zaradi takšne amnezije se zgodovina ponavlja.

Mojca Čas

hrana

food

die Nahrung

la nourriture

il cibo

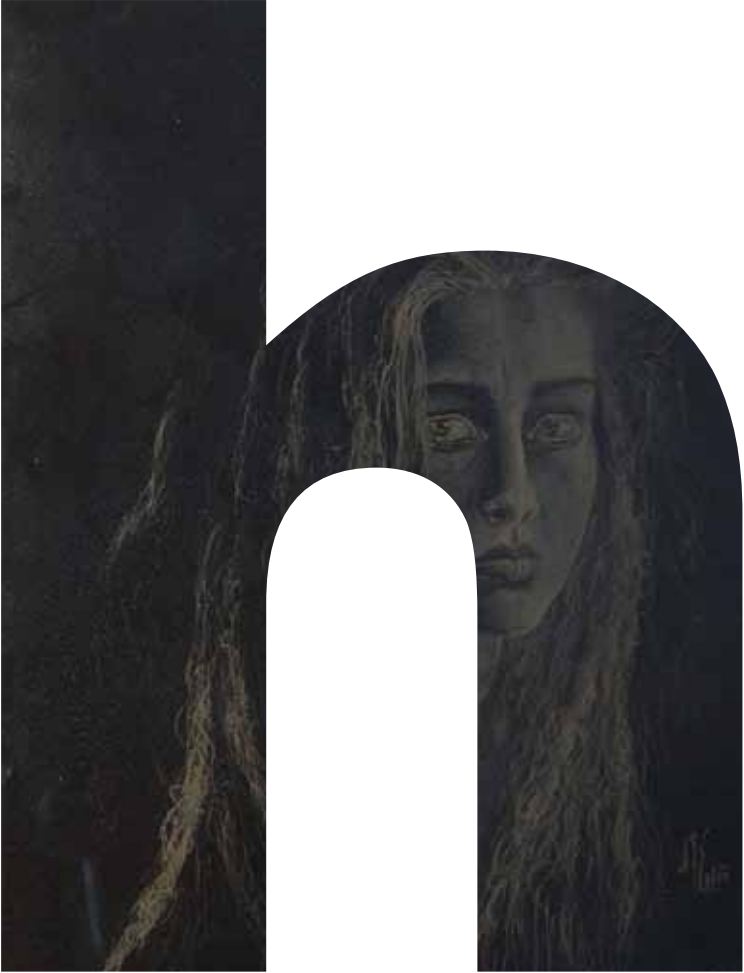
пища

comida

храна

hrana

pomanjkanje

Velikokrat govorimo o pomanjkanju. Dekleta nimamo majčk, hlač in oblek, ki bi nam bile všeč, čeprav v omari ni več prostora. Kaj pa otroci sredi vojne ali tisti, ki nimajo hrane in zaradi tega umirajo? To je pomanjkanje.

Aleša Kamenik

Med vojno so bila polja slabše obdelana, skromne pridelke pa so velikokrat pobrali vojaki, zato je bilo treba s hrano zelo varčevati.

Kaja Kotnik

Med vojno primanjkuje vsega. Številni kmetje so zato morali skrivati hrano, saj so vojaki nasilno jemali vse, če je bilo treba. Mnogi ljudje so jedli, kar bi bilo za nas danes neužitno.

Hana Hergold

lakota

Redkokdaj sem malo lačen, a gre že vse narobe; prave lakote pa še nisem občutil. Slovar slovenskega knjižnega jezika definira lakoto kot »pomanjkanje hrane« ali »občutek potrebe po hrani«. Moja babica, ki jo je doživela, jo definira kot nekaj najhujšega na svetu, posebej še lakoto otrok.

Vid Kuzmič

Hrane med vojno vedno primanjkuje, zato je ena od grozot vsake vojne tudi lakota. Najtežje je bilo priti do hrane v mestih, najboljše preskrbljeni pa so bili vojaki. Hudo pomanjkanje živil je ljudi prisililo, da so uživali živila, ki jih sicer ne bi. Ker je obdelovalnih površin na Zemlji vedno manj, se bojim, da bo do vojn v prihodnosti prihajalo ravno zaradi hrane.

Miha Panjek

Lakota je problem, ki bo spremljal človeštvo kljub vsem listinam, ki lakoto prepovedujejo, kljub temeljni človekovi pravici do hrane. V vojni pa prizadene vse, tudi tiste, ki so že lačni. V naši družbi si prave lakote ne znamo predstavljati, postala je celo igra za značko vzdržljivosti pri skavtih in tabornikih ... Kaj torej pomeni biti lačen? In kako je umreti od lakote?

Filip Golob

živilske karte

Zaradi pomanjkanja so civilisti med vojno imeli omejen dostop do hrane. Dobili so je le toliko, da so s težavo preživeli. Kljub strogemu nadzoru je zato začel delovati črni trg z vsakdanjimi živili, kot so sladkor, mleko, kruh in moka.

Bor Balant

Vojna je eno samo pomanjkanje, zato so uvedli živilske karte različnih barv, vsaka je pomenila določeno živilo. Kmetje so dobili karte le za tiste pridelke, ki jih sami niso mogli pridelati, hrano pa so morali dajati tudi vojakom. Ne znam si predstavljati, da bi živel v pomanjkanju.

Žan Jevšnik

nasilni odvzemi

Vojna območja vedno spremljata pomanjkanje in lakota, zato se pogosto dogaja, da ljudem, ki se komaj preživljajo, hrano jemljejo tudi vojaki.

Janja Smolar

Hrano in živino so kmetom med vojno jemali vojaki vseh vojsk. Dejanje postane razumljivejše, če vemo, da so to bili prisiljeni početi zaradi pomanjkanja.

Denis Pirnat

vojno dobičkarstvo

Vojni dobičkarji se okoriščajo med vojno. To so na primer velike korporacije, ki vojne izkoristijo za pridobitev naravnih virov, kot so voda, nafta, rudniki. Veliko dobička ustvarijo tudi tovarne orožja. Ne razumem ljudi, ki gledajo le na denar in svojo korist.

Vesna Hriberšek

Vojni dobičkarji izkoristijo nemoč ljudi. Služijo s prepordajo orožja, goriva, hrane. Takšno početje je nemoralno in nečloveško in kaže na človeške napake, iz katerih se nikoli nič na naučimo.

Iza Sila

ideologija

ideology

die Ideologie

l'ideologie

l'ideologia

идеология

ideología

идеологија

ideologija

manipulacija

Izkoriščanje, laganje, zavajanje, nehumanost – to je manipulacija. Zelo nevarno je, če je ne prepoznamo.

Eva Pisar Peruš

Manipuliranje oziroma igranje s človekovim prepričanjem in ravnanjem pomeni omejevanje svobodnega razmišljanja. In ravno za to gre pri vsaki ideologiji.

Metka Verhnjak

Manipulacija je stalna spremljevalka medijev in politike. Govorom o prevladi ene rase in zaničevanju drugih je v obdobju med obema vojnama prisluhnilo in verjelo veliko ljudi po Evropi.

Staša Žvirč

fašizem

Fašizem je bil nasilna ideologija, ki je povzdigovala lasten narod in svojega vodjo. Povzročil je veliko zla.

Barbara Uran

Nasilje, prepoved nekaterih političnih strank, cenzura, preganjanje delavskega gibanja, poudarjanje lastnega naroda, zločini proti človeštvu. Fašizem, žal, ni le del zgodovine, vedno več združenj prenaša to ideologijo tudi v današnji čas, in to pod krinko domoljubja.

Eva Poberžnik

Fašizem je v letih od 1922 do 1943 zabrisal vse sledi demokracije in liberalizma. V Italiji je najprej poskušal zatreti delavsko gibanje, kasneje pa je prerasel v totalitarni ideološki in družbeni sistem.

Liza Krenker

nacizem

Milijoni so zaradi te ideologije umrli. Koliko otrok je trpelo? Koliko mater, ki niso vedele, ali bodo še kdaj videle svoje otroke? Koliko fantov, ki so bili prisiljeni oditi v vojsko?

Tina Verhnjak

Nacizem je grozovita ideologija sovraštva in strahu. Le z razumevanjem in spoznavanjem posledic, ki jih je povzročil, bomo lahko poskrbeli, da se nikoli več ne bo ponovil.

Zala Uran

komunizem

Komunizem je bil povod za veliko vojn in revolucij, v katerih je umrlo več milijonov ljudi.

Jan Duler

Ideja enakopravnosti, ki je temelj komunizma, se je v večini držav izrodila ter se prelevila v totalitarne režime, ki so povzročili milijone mrtvih in deportiranih.

Anže Kanovnik

šovinizem

Mislim, da ni etično sprejemljivo, če se neka družbena skupina počuti superiornejša od drugih. Vse kulture in vsi narodi so enako pomembni in jih moramo tako tudi obravnavati.

Doroteja Lužnik

Vsi smo samo ljudje in vsak ima pravico do svojega načina življenja, ne glede na to, kateri narodnosti pripada.

Nika Lužnik

jaz

I

das Ich

moi

io

я

yo

ja

ja

Urša Halilović

odpornik

Če se znajdemo v nevarnosti, bi se morali obvarovati pred njo. Če se bomo vsi tolažili z izjavami, kot so »Saj ni vse odvisno od mene«, »En sam ne spremeni sveta«, »Zakaj ravno jaz, saj je še veliko drugih«, ne bo nikogar, ki bi kaj spremenil.

Alen Uršnik

Odpor se je rodil iz želje po svobodi. Ljudje so pisali grafite, trosili letake, na skrivaj tiskali knjige s protiokupatorsko vsebino, pomagali žrtvam ali pa se celo pridružili oboroženim odporniškim skupinam. Mislim, da so odporniška gibanja veliko prispevala h koncu fašizma in nacizma ter s tem koncu druge svetovne vojne.

Alenka Žvikart

Civilisti so se med vojno vsak dan odločali. Kolaboracija je bila lažja pot. To, da se jih je toliko pridružilo odporniškemu gibanju in boju proti močnejšemu, je terjalo večji pogum, kot si vsi opazovalci upamo priznati.

Polona Pirnat

kolaborant

Kolaborant je človek, ki se pridruži nasprotnikom in jim pomaga. Lahko so ga podkupili, mogoče so mu grozili in ni imel druge možnosti, lahko, da je tako zaščitil sebe ali družino. Vsekakor pa je izdal svojo državo ali narod.

Žiga Volf Stepančič

Kolaborant: tisti, ki izda lasten narod. Kolaborant: tisti, ki se je odpovedal domovini. Beseda je prepogosto rabljena le za najbolj razvpite, negativne primere, ne da bi pri tem pomislili na muke, ki so jih preživljali nekateri. Kolaboranti so bili marsikdaj prisiljeni v sodelovanje. Nihče si ne želi opazovati, kako lasten narod tone v propad, ali celo prisostvovati in sodelovati pri tem. In ti so kontradiktirali lastnemu prepričanju. Je kaj težjega, kot nemočno sodelovati v rušenju lastne samopodobe?

Zoja Krevh

Beseda kolaborant označuje kakršnokoli sodelovanje z nasprotnikom, največkrat vojaškim okupatorjem. Kolaboracija ni enoznačen pojem; na okupiranem ozemlju je lahko izsiljena ali prostovoljna.

Janja Grabner

izdajalec

Mislim, da ni človeka, ki bi brez prisile izdal državo, narod ali družino. Vojna je že sama po sebi zelo huda, če pa nekemu še grozijo ali ga izsiljujejo, se nehote spremenijo v izdajalca.

Žan Ogorevc

Izdajalec je človek, ki zaradi denarja ali boljših možnosti izda svojo državo, enoto, bližnjega. Izdajalec je torej človek, ki misli predvsem na svoje dobro.

Jure Smonkar

begunec

Begunci naenkrat ostanejo brez vsega. Zbežali so, ker so morali, če so hoteli preživeti.

Aldina Ribo

Begunci so ljudje, ki zbežijo iz države, mesta zaradi političnih, religioznih ali rasnih razlogov. Med drugo svetovno vojno in po njej je število beguncev zelo naraslo. Danes jih je okoli 50 milijonov. S problemi beguncev se ukvarja Visoki komisariat Združenih narodov za begunce – UNHCR.

Sašo Štalekar

Begunec nikoli več ne najde pravega doma, povsod je begunec, tisti, ki je zbežal iz domovine. Živeti v takšnem položaju je zame nepredstavljivo.

Ana Karlin

(preprosto) človek

Ljudje se morajo med vojno nenehno opredeljevati. To, katero stran bodo izbrali, jim je pogosto vsiljeno. Ukazano jim je tudi, da povzročajo nečloveške in grozovite stvari. Temu bi se morali upreti, saj pobijanje in mučenje sočloveka ne bi smelo opredeljevati ljudi.

Miha Štruc

Vsak od nas je v svojem bistvu preprosto človek, sposoben misliti, ljubiti, delati in živeti v harmoniji s sočlovekom. Ko v vojni prevlada harmonija nabojev, človek počne hudodelstva, ljubiti je samo še spomin in misli so osredotočene na preživetje. Vsak zase je razčlovečen v boju, v katerem preživim jaz ali ti.

Matic Mravljak

katarza

catharsis

die Katharsis

la catharsis

la catarsi

катарсис

catarsis

катарза

katarza

Ana Karlin

krivda

Ljudje med vojno sprejemajo različne odločitve. Tudi če samo slediš ukazom, odgovarjaš za svoja dejanja in izgovor, da neko dejanje ni bila tvoja odločitev, še ne pomeni, da nisi kriv za uboje ali trpinčenje.

Nina Terpotec

Preteklih dejanj se ne da več popraviti, zato se pri marsikom pojavijo občutki krivde. Povezani so z vestjo, ki je zavest o moralni vrednosti lastnega dejanja. So se vojni zločinci počutili krive? In kaj so prinesle maše za-dušnice za vse, po vojni pobite?

Sara Rapuc

Občutek krivde bi moral spremljati človeka še dolgo po vojni. Je namreč gonilo za obnovo in spremembo na bolje, motivacija, da gre naprej. Toda za to je potrebna odgovornost, ki pa jo dosežemo le z obžalovanjem.

Anastazija Pirnat

travma

Vojna je že sama po sebi travmatična izkušnja. Je na koncu poti za človeka, človeštvo. Ljudje, ki jo doživijo, so zaznamovani za vse življenje.

Katarina Gornjak

Pretresljivi dogodki udeležencem v vojnah ne dovolijo mirnega počitka. Želim si, da ne bi nihče tako trpel in da bi grozljive spomine prerasli toplina, mirni dnevi in lepe stvari ter da bi spet lahko živeli z ljubeznijo v srcu.

Špela Kresnik

Travme in strašni dogodki nas spremljajo vse življenje, še posebej, kadar je meja našega strahu prekoračena. In vojaki jo morajo prestopiti nešteto krat.

Neža Kotnik

zgodovinska resnica

Natančno število mrtvih, ranjenih in pogrešanih v vojni ne bo znano nikoli.

Natalija Krajnc

Človeška domišljija in inteligenca sta nam bili podarjeni, a se zdi, kot da bi bili prekletstvo. *Ne vem, s kakšnim orožjem bo bojevana tretja svetovna vojna, toda vem, s čim bo četrta ... s palicami in kamni, palicami in kamni!* (Albert Einstein)

Tjaša Kelc

odpuščanje

Odpuščati je zelo težko, kajti *odpuščanje je spoznavanje in razumevanje.*

Klemen Meh

Ali zares lahko odpustimo krvniku? Mislim, da je odpuščanje dejanje, zaradi katerega lahko ponovno zaživimo.

Špela Ognjanović

Vojne imajo neizbrisljive posledice za ljudi, zato so se po boji dogajali tudi po vojnah. Ali smo zmožni odpustiti? Je prav, da se odpusti morilcem? Vsekakor jim je treba soditi, a hkrati umiriti skrajnosti in priti do razrešitve.

Maša Štaleker

sprava

Ker sem bila vzgojena v krščanski veri, me beseda sprava spomni na sveto mašo. Tam si kristjani podamo roke v znamenje miru. Zdi se mi, da je sprava kot lepilo. Posamezne delce znova zlepi skupaj, zato je zelo pomembna.

Lara Rošer

Med drugo svetovno vojno ljudje niso poznali vseh podrobnosti, a so se brez pomisleka borili drug proti drugemu. Šele ob koncu vojne je prišel tudi občutek krivde. Desetletja smo jo tlačili in nobena stran ni želela sprejeti odgovornosti. Tako po petdesetih letih še vedno živimo z dolgovi druge svetovne vojne.

Timotej Hofbauer

Če bi dosegli spravo, ne bi bilo trenja med državami, ne bi bilo zločinov in prav tako ne drugih kaznivih dejanj. Spravo namreč razumem kot mir. Ker pa ljudje nismo zmožni ohraniti miru, bo vedno prihajalo do zločinov, do trenj in posledično do spopadov in vojn. Ko gre za ponos ali oblast nad drugim, je človek zmožen narediti vse. Sprava nam daje samo občutek, da živimo v miru, ki pa je vse prej kot to.

Emanuel Nikl Hutinski

lager

concentration camp

der Lager

le camp

il lager

лагерь

campamento

логор

logor

Ana Karlin

taborišča

Iz teh temačnih krajev prihajajo najbolj pretresljive in grozljive zgodbe, ki niso le resnične pripovedi, ampak zgodbe, ki so za vedno umazale človeštvo.

Anastasia Gorgieva

Taborišča imajo dolgo zgodovino. Mislim, da nihče ne bi smel biti zaprt v omejenem območju, kjer v nemogočih življenjskih pogojih čaka, ali bo preživel naslednji dan ali pa bo umrl, izmučen med medicinskim eksperimentom ali v plinski celici.

Juian Banfro

Ideja nacizma je v taboriščih vzela milijone žrtev. Nekatera taborišča so ohranjena in za nas predstavljajo grozo in žalost, ki so jo doživeli tisti, ki so bili prisiljeni v njih preživeti del svojega življenja. Spomini ostanejo, predvsem pa spoznanje, kaj je človek zmožen narediti sočloveku.

Neža Toš

prisilno delo

Prisilno delo je hudo zlorabljanje človekovih pravic, a ga mora še danes opravljati skoraj 21 milijonov ljudi. Zaposlenih je tudi veliko otrok, ki za delo po navadi sploh ne dobijo plačila.

Aljaž Jeram

Vsaka vojna je preveč. Ne znam si predstavljati, kako so ljudje v taboriščih trpeli in koliko med njimi je bilo otrok. Najprej hranjenje, lakota in nato smrt. Nekaterim je uspelo preživeti in z grozo se spominjajo tistih časov.

Eva Marčič

Prisilno delo je delo proti volji človeka. Izpostavljeni so mu bili taboriščniki med drugo svetovno vojno, danes pa se nadaljuje kot prisilno delo otrok. V to novodobno suženjstvo je vključenih več milijonov otrok predvsem v manj razvitih delih sveta. Oropani so otroštva in s tem igre, druženja z vrstniki in možnosti za izobraževanje.

Aljaž Dvoršak

medicinski poskusi

Rasno razlikovanje in diskriminacija sta vedno možnost za nedovoljene poskuse na ljudeh. Med drugo svetovno vojno so odrasli in otroci v taboriščih mukoma umirali v komorah, podvrženi ekstremnim temperaturnim razlikam in tlaku. Operacije brez anestezije, testiranje cepiv, vbrizgavanje zraka v žilo ...

In nekateri še vedno trdijo, da brez vojn ne bi bilo napredka.

Živa Mali

Zdravniki so na odraslih in otrocih v taboriščih izvajali eksperimente. Ljudi so okužili, nato pa na njih preizkušali cepiva. Po vojni so proti zločincem sprožili sodne postopke.

Timotej Kolenc

plinske celice

Romi, Slovani, Judje, homoseksualci – usode mnogih so se končale v plinskih celicah. Pod pretvezo tuširanja so jih zaprli in usmrtili.

Klemen Cesar

»Vsa resnica je še mnogo bolj tragična in neznosna,« je zapisal Zalman Lewental, katerega rokopis so našli leta 1962, zakopanega na dvorišču krematorija.

Dominika Rogina

krematoriji

Med vojno so nacisti v krematorijih sežigali mrtve taboriščnike, da bi prikrili svoj zločin. Ker je bilo mrtvih preveč, so jih nagrmadili pred krematoriji.

Rok Pogorevc

Ob usodah ljudi, ki so izginili v krematorijih, lahko spoznamo, kako daleč je pripravljen iti človek. Teh dogodkov, ki so zasenčili človeka, ne moremo izbrisati, lahko pa preprečimo, da bi se ponovili. Kako? Da se o njih pogovarjamo in kritično presoјamo.

Valentina Syla

mir

peace

der Frieden

la paix

la pace

мир

paz

мир

mir

Tjaša Čuček

osvoboditev

Mislím, da ljudje, ki so doživeli vojno, tudi po osvoboditvi ne najdejo miru. Res je, da so svobodni in jih ne skrbi več, ali bodo doživeli naslednji dan, toda nihče jih ne more osvoboditi spominov na vojno.

Veronika Plazovnik

Nikoli ne bom pozabila, kako mi je babica pokazala, kje ima zalogo hrane, če bo vojna, a sem se le nasmehnila. Potem pa mi je mama povedala, da je babica ob vojni za osamosvojitve Slovenije in preletavanju letal stekla v klet in se panično tresla. Vedela je namreč, kaj pomeni vojna. Preživela jo je in spomini nanjo so bili še vedno živi. Ja, ozemlje je osvobojeno in ljudje so svobodni; niso pa osvobojeni spominov in občutkov.

Lotka Uršnik

Naša svoboda se ni izbojevala šele v drugi svetovni vojni in v desetdnevni vojni za Slovenijo, ampak že veliko prej: s Trubarjem, s Prešernom in navsezadnje z vsakim slovenskim posameznikom, ki je kdaj koli sanjal o svobodni domovini in lastni državi. Cena osvoboditve je bila visoka; še višja pa bo, če jo bomo prepustili tujcem. Zmaga hitro postane pirova, če narodna zavest tone in narod izgublja svojo identiteto.

Timotej Kotnik

predaja

Včasih se mi zdi, da se ljudje prehitro predajo, saj menim, da se moramo boriti do konca; predaja je namreč dejanje iz strahu in obupanosti. Toda če bi s predajo zmanjšal število žrtev in rešil ljudi, bi izbral predajo.

Fran Vrunč

Beseda predaja ima več pomenov; v vojni lahko predaš ozemlje ali pa sebe. Vojaki se predajo zaradi izgube morale, vodje ali zaradi premoči nasprotnika. Znak za predajo se je v času spreminjal, prav tako tudi odnos do nje. Ponekod je bilo predati se nečastno, zato so se nekateri raje usmrtili.

Žiga Andrejc

Predaja je kompleksen pojem. Lahko jo dosežemo po mirni poti, brez spopadov, lahko pa tudi nasilno, v vojnah. Po navadi se po predaji podpišejo mirovne pogodbe, ki zavezujejo sprte strani. In številne žrtve ideologij, ki so povzročile vojne, postanejo samo še zgodovina.

Nina Rebol

mirovna pogodba

Z mirovnimi pogodbami naj bi se dosegel dolgotrajen mir, vendar sta se kljub mirovnim pogodbam že v prvi polovici 20. stoletja zgodili dve svetovni vojni. Mirovna pogodba torej ni zagotavljala dolgoročnega miru.

Mislím, da bi se za mir morali zavzemati posamezniki in združeni prepričati državne voditelje, da bi spore reševali brez vojn, saj verjamem, da je mir med najpomembnejšimi in zaželenimi vrednotami.

Sara Lah

Mirovna pogodba je dokument, ki pa je bil že ničkolikokrat zlorabljen.

Mitja Pavlič

na novo urejen svet

Cilj slehernega nasilnega gibanja, ki ga je človeštvo kadarkoli izkusilo, je bil na novo oblikovati določeno politično strukturo, gospodarsko prakso ali pa kar celotno družbo in njeno delovanje. Vse strani, ki iz lastnih interesov bijejo bitke, imajo en sam končni cilj – na novo urediti svet. Kot nam priča zgodovina, je ta pot hladna, težka in krvava. Pogosto tudi ne obrodi pozitivnih sadov, temveč povzroča nove mržnje in sovraštvo. Nujna je torej preobrazba človeške mentalitete.

Črt Horvat Mesner

Kmalu po drugi svetovni vojni so se razmere med vzhodnimi in zahodnimi zavezniki začele slabšati, zato sta obe strani začeli oblikovati svoje vplivno območje. To je povzročilo hladno vojno in ves svet je trepetal pred neprestano nevarnostjo atomskega spopada in tretjo svetovno vojno. Svetu po drugi svetovni vojni torej nikakor ne bi mogli reči urejen svet, zato menim, da nobena vojna ni dobra ali koristna in nobena vojna ne zgladi sporov ter uredi sveta.

Aleš Koletnik

sožitje

Svetovna vojna – najhujši spomini, ubijanje, uničevanje. Bi ljudje po tej grozi res lahko zaživel v sožitju? Po letih trpljenja namreč nihče ne ve več, komu lahko zaupa.

Sandra Koren

Iskanje sožitja v vrtincu vojne je težko, najbrž celo nemogoče. Dejanja, ki spremljajo vojno, pa povzročajo, da se vojna nadaljuje tudi po vojni. Mislim, da bi sožitje morali iskati v miru.

Nika Čoderl

V vojni ne vidim nič veličastnega, le trpljenje in brez pomena izgubljena življenja. Toda če želimo živeti v kvalitetni skupnosti, bomo za vedno morali pozabiti predsodke, stereotipe, odklanjanje drugačnosti, kajti vse to je le meja, ki nas loči od sožitja. Vem, da alternativa vojni obstaja – to je mir.

Maja Hartman

nasilje

violence

die Gewalt

la violence

la violenza

насилие

violencia

насилје

nasilje

racije

Nedopustno je, da vojaki ali policisti vdrejo v hišo in preiščejo vse, da bi našli predmet, ki bi dokazoval sodelovanje s sovražnikom. Racije so povezane z aretacijami, nasilnim obračunavanjem, streljanjem in izživljanjem nad ljudmi.

Nina Kotnik

Racije so nenadne množične aretacije ljudi, ki se nahajajo na isti lokaciji. Aretirane ljudi so brez pravega razloga zaprli, izselili, ubili ali pa odpeljali v taborišča. Nihče ni vedel, zakaj, kaj ga čaka, kam ga peljejo in ali se bo še kdaj vrnil. Odvzeta svoboda, odvzeto življenje, izgubljene sanje in upi.

Klara Veršovnik

Racije izvajata organa oblasti – vojska in policija. Gre za lov na ljudi, ki so ga izvajali med drugo svetovno vojno, da bi ujeli politične nasprotnike in zatrli odpor. Ti dogodki spominjajo na najtemnejše čase človeške zgodovine.

Tilen Sovič

zapor

V zaporih naj ne bi bilo izvajanja nasilja nad zaporniki, a se to, žal, tudi danes dogaja.

Maruška Abeln

V vojnah, še posebej med 2. svetovno vojno, so ljudi zapirali zaradi političnih razlogov. Jetniki so bili tam zaradi preiskovalnih postopkov, zato so bili izpostavljeni nečloveškemu mučenju in nemogočim življenjskim pogojem.

Ana Frühauf

Zapori med vojni niso le odvzeli svobode. Ujeti med štiri stene so čakali, kaj se bo zgodilo, in upali, da kriki, ki so jih poslušali, niso bili kriki bližnjih.

Tjaša Ledinek

mučenje

Ob mučenju ostanem brez besed. Bolečina, strah, groza ...

Neža Jeromel

Mučenje je nehumano dejanje, ki nasprotuje človekovim pravicam. Mislim, da bi morali mučenje povsem odpraviti in hudo kaznovati vse tiste, ki to še vedno počnejo.

Anže Slodej

interniranje

Internirati pomeni prisiliti nekoga k bivanju pod nadzorom na določenem mestu, v koncentracijskih taboriščih. Interniranci so bili izpostavljeni najhujšim oblikam psihičnega in fizičnega nasilja. Veliko internirancev je umrlo zaradi nasilja, pomanjkanja hrane, izčrpanosti, nalezljivih bolezni.

Mateja Korošec

Med interniranci v taboriščih so bili politični nasprotniki in ljudje nezaželene verske, etnične ali socialne pripadnosti. Zaprli so jih brez sodbe in možnosti obrambe ali ugovora.

Maša Tamše

izseljevanje

Zapustiti domovino ali pa del nečesa, čemur pripadamo, je velika odločitev. Tragična, nehumana in kruta pa so izseljevanja, ki se zgodijo pod prisilo, zato je to oblika najhujših kršitev človekovih pravic.

Ula Pogorevčnik

oboroževanje

arming

die Bewaffnung

l'armement

l'armamento

вооружение

armamento

наоружавање

naoružavanje

oboroževalna industrija

Letos mineva 70 let od konca druge svetovne vojne in od takrat ni bilo niti enega dne brez vojn in nemirov. K temu je veliko pripomogla oboroževalna industrija, ki je vse bolj politično motivirana. Največ orožja proizvedejo v ZDA. Dokler se bo proizvajalo orožje, bodo vojne.

Kaja Večko

Medtem ko to pišem, je bilo verjetno izdelanih že na stotine pušk in orožja, ki uničuje človeštvo. So morda vojne v človeški naravi? Je človek že sam po sebi narejen za to, da škodi drugemu? Mislím, da ne, saj je edini dobiček oboroževalne industrije vojna. *Zato nikdar ne pošiljaj proizvedovat, komu zvoni; zvoni tebi.*

Tin Markon

Zmagovalec v vojni je tisti, ki v najkrajšem času izdelá več orožja in drugega vojaškega materiala ter v bitki žrtvuje več življenj. Nacisti so v drugi svetovni vojni na svoje tarče najprej poslali bombnike in lovce, ki so zbombardirali mesta ter pobili vojake in civiliste. Potem je napadlo težko topništvo, nazadnje še pehota s pomočjo tankov. Strah, uničenje, pohabljanje, ubijanje.

Anja Avberšek

orožje

Orožje je naprej služilo preživetju, kasneje pa ubijanju v boju za ozemlje. Z razvojem družbe je postajalo močnejše in nevarnejše in ubilo milijone ljudi. Toda nekaterim to še ni dovolj. Orožje je očitno nastalo s človekom in bo z njim tudi odšlo.

Jakob Štehar

Kadarkoli se države zapletejo v spor, se grozi z orožjem ali celo vojno, ki pa nikoli ni bila rešitev.

Janja Hovnik

Orožje je katera koli naprava, ki jo uporabljamo, da bi prizadeli ali uničili nekoga. Najprej pomislim na pištole, bombe, topove, vendar je orožje vse, kar prizadene človeka psihično in fizično: kamni, palice, svinčniki, odvzem osnovnih človekovih pravic in tudi beseda.

Alenka Kithinji

minska polja

Na območjih, ki so celo v miru posejana s smrtonosnimi minami, je lahko že najmanjša napaka usodna za človeka. Kako pozorni morajo biti radovedni otroci, da ne zaidejo na minsko polje? Kaj narediti, če se med igro zgodi nesreča? Kaj narediti, ko se ob naravnih nesrečah minska polja premaknejo?

Tinkara Ošlovnik

Minska polja veljajo za enega najbolj razširjenih smrtonosnih in dolgoročnih orožij ter onesnaženj na svetu. Vsaka mina, ki je bila zakopana in ni bila sprožena, je lahko še vedno aktivna. Žrtev je lahko vsak. Danes obstaja veliko fundacij za razminiranje in pomoč žrtvam min. Te želijo zmanjšati nevarnost, a so postopki zelo počasni, naporni in dragi.

Živa Zorman

ostrorelci

Visoko izurjeni strelci lahko svoje tarče zadenejo na zelo velikih razdaljah, zato na vsakem bojišču takoj zasejejo strah med nasprotnike. Mislim, da sodobna vojska brez ostrorelcev ne more obstajati, saj nudijo kritje drugim vojakom na bojišču. Žal pogosto ne izbirajo žrtev, zato je med njimi veliko civilistov in tudi otrok.

Andraž Buhvald

Eden najbolj znanih ostrorelcev je v dobrih treh mesecih ubil 242 ljudi, vsi njegovi ostrorelci (izuril naj bi jih okoli 30) pa več kot 3000.

Maja Pogorevc

atomska bomba

Ko je pilot nad Hirošimo odvrget atomsko bombo, se njene moči še ni zares zavedel, politiki pa so statistične podatke državljanom prikrivali. Po eksploziji se je število žrtev zaradi radiacije podvojilo. Sam bombe ne bi mogel odvreči nikoli, tudi če bi šlo za moje življenje, saj potem ne bi mogel več živeti sam s sabo.

Tadej Paradiž

Atomska bomba ima za živa bitja uničujoče posledice – takojšnja smrt, hudi ožigi, rakava obolenja, sprememba genske zasnove – hkrati pa usodno kontaminira okolje.

Neža Knez

poraz

defeat

die Niederlage

la défaite

la sconfitta

поражение

derrota

poraz

poraz

kapitulacija

Po definiciji je kapitulacija dokončno prenehanje bojevanja na podlagi sporazuma z nasprotnikom. Zmagovalni strani prinese zmagooslavje, a tudi moč in prevlado nad poraženci. Kapitulacija naj bi pomenila konec bojevanja, a se za poražence, predvsem nedolžne civiliste, pravo ponižanje in trpljenje šele začne.

Gašper Herkovič

S kapitulacijo se poražena stran obveže, da se bo prenehala boriti in da bo sprejela pogoje predaje, ki jih določi druga stran. Kapitulacija zame vsekakor ni pogumno dejanje, saj se država odreče svojim prepričanjem. Je strahopetno dejanje, ki pa sploh ne bi bilo potrebo, če bi se vojniam odrekli. Žrtve so tako ali tako vedno le navadni ljudje, politična smetana pa se napihuje in razkazuje s svojim orožjem in denarjem.

Andrej Bricman

Kapitulacija pomeni, da se spopadi prenehajo in vojna se s tem konča. Napeto dogajanje v svetu in posameznikih se tako umiri. Toda ali se res?

Aleksandra Verdnik

amnestija

Po koncu druge svetovne vojne so se dogajale mnoge stvari, dobre in slabe, tudi pri nas. Povojna oblast je brez sodbe pobila mnoge domobrance, med njimi tudi civiliste.

Aleš Mravljak

So vojaki zločinci? Nekateri opravljajo svoj poklic in jim je ubijanje zadovoljstvo, drugi so zvesto predani voditeljem in naredijo vse, kar jim ukažejo, tretji se v vojno podajo, ker so prisiljeni ali pa želijo braniti domovino. Toda vsak, ki je za cilje pripravljen ubijati, je zločinec, zato se z amnestijo med vojno ali po njej ne strinjam.

Tjaša Fijavž

Veliko domobrancev je bilo po vojni pobitih v izvensodnih pobojih ali pa so jih zaprli v koncentracijska taborišča. Obsojeni so bili na različno dolge in različne kazni, od prisilnega dela do odvzema pravic. Avgusta leta 1945 je bila razglašena amnestija, vendar za nekatere le delno, zato so še naprej ostali zaprti v delovnih taboriščih.

Zala Čas

vojni zločinci

Genocid, holokavst, koncentracijska taborišča. Zakaj počnejo vse te grozote? Da bi zaščitili varnost svoje družine, branili svoje prepričanje, religijo, državo? Najverjetneje so vzroki političnega ali pa religioznega značaja.

Maša Sedar

Vojni zločin je zame nameren poboj nedolžnih ljudi, zato menim, da ni bilo vojne, v kateri ne bi bilo tudi vojnih zločincev. Srebrenica.

Nejc Brečko

sodni procesi

Naloga povojnih sodnih procesov je zadostiti pravici in kolikor je mogoče, popraviti krivice. Če pa je sodni proces zlorabljen in je samo izkazovanje moči močnejšega, ne more prinesti miru. Takšni procesi prinesejo le še več zla, ki se prenaša tudi na naslednje rodove.

Katja Jamnik

Po drugi svetovni vojni so se odvijali sodni procesi, na katerih so sodili vojnim zločincem. V Sloveniji pa so ustanovili tudi sodišča narodne časti, na katerih so potekali procesi proti vsem, ki so z okupatorjem sodelovali na gospodarskem, političnem in kulturnem področju in s tem *omadeževali narodno čast*.

Urška Kresnik

pacifizem

Pacifizem je ideološko in politično gibanje, ki izhaja iz obsodbe uporabe vsake sile. Zdi se, da te besede danes sploh ne poznamo več. Po svetu so vojne, orožje se množično izdeluje in uporablja. Ljudje, ki bi nas morali varovati, nas napajajo z lažmi o miru, za katerim se skri-va dobiček.

Nuša Križovnik

Svet brez vojn, poln miru, ljubezni, medsebojnega razumevanja ... Vse to je pravljica, v kateri bi vsak rad živel. Na žalost je stanje sveta popolno nasprotje tej idili. Če bo denar vladal svetu tudi v prihodnosti, trajnega miru ne bo. »*No one won the last war, and no one will win the next one.*« (*Eleanor Roosevelt*)

Nina Potočnik

razdejanje
devastation
die Zerstörung
la destruction
la distruzione
разрушение
destrucción
разарање
razaranje

deziluzija

Ljudje so v vojno vstopali z navdušenjem, ponosom, domoljubjem, z iluzijo, da bodo tako ali tako hitro zmagali. Toda iluzija se je kmalu razblinila, na njeno mesto so stopali razdejane družine, uničenje in kaos.

Dimitar Novakovski

Koncentracijska taborišča, fantje vojaki, posilstva, osiroteli otroci. Tudi tistega kostanja, na katerem si se igral kot otrok, ni več; vse je porušeno, prekopano, razrito. Kako naj ljudje, ki so preživeli vse to, še verjamejo v človeka? S čim jim lahko dokažemo, da le nis(m)o tako slabši?

Živa Nekrep

Med vojno se življenje obrne na glavo. Razočaranje počasi pronica, ko izveš, da je tuja država tvojemu ljudstvu napovedala vojno. Stopnjuje se v grozo, ko te vojaki v tujem jeziku s silo strpajo v kamione in te odpelejo neznano kam. In te razčloveči, ko ti neznana moč odvzame očeta, mater, moža ali otroka.

Katja Kotnik

ruševine

Ruševine niso samo kup uničenega stavbnega in drugega materiala. Koliko otrok je jokalo, ko so trpeli neznosne bolečine? Koliko ljudi je klicalo na pomoč, vendar ni bilo nikogar blizu?

Rebeka Zbičajnik

Ruševine so *spomin in opomin*; spomin na zgodbe, ki jih nosijo stavbe v sebi, in opomin zaradi bolečine ljudi.

Eva Haberman

Vojne vedno povzročajo ruševine in izgubo domov. A ne samo to; načrtno uničujejo tudi zgodovinsko dediščino.

Tjaša Prikeržnik

razbite družine

Misel na razbito družino me zmrazi. Da ne bi imela več staršev, sorodnikov? Upam, da se mi to ne bo nikoli zgodilo. Enako želim tudi drugim otrokom.

Luiza Jusufi

Že res, da so nas v šoli naučili, kaj je vojna, a smo večino časa preživeli v mehurčku, izolirani od resnice ter skrbno skriti pod tančico praznih besed. Toda vojna je dejstvo, zaradi katerega so razpadale družine; otroci so ostali brez staršev, žene brez mož, starši brez otrok. Nobena vojna, politična ureditev, država, domovina, zakon – nič od tega ni tehten razlog, da bi izpostavila svoje življenje in življenje svoje družine.

Eva Čoderl

medsebojni obračuni

Nasilje je vzrok za vojno in hkrati njena posledica. Prizadeti pa niso samo nasprotniki, temveč tudi lastni ljudje.

Žan Založnik

Medsebojni obračuni so nekaj popolnoma vsakdanjega in naravnega, toda ko pride do navzkrižja interesov dveh idej, političnih polov, religij, narodov, lahko takšni konflikti prerastejo v oborožene spopade in prizadenejo ljudi, ki konflikta mogoče sploh ne čutijo ali pa ga ne razumejo. Če bi znali večkrat obračunavati z besedami, bi človeštvu prihranili veliko.

Andraž Čas

Če bi se ljudje zavedali pomena življenja, medsebojnih obračunov z ubijanjem ne bi bilo.

Patricija Goričan

obnova

Nemogoče je obnoviti nekaj, kar je bilo v preteklosti uničeno. Res je, da trava zaraste, da se hiša lahko obnovi, nemogoče pa je povrniti življenje.

Metod Kolč

Obnova v povojnem svetu je dolgotrajen proces, ki ga ne moremo v celoti načrtovati in izsiliti. Ljudje najprej obnovijo zgradbe, domove ter počistijo okolico. Težje je obnoviti vrednote in moralna načela, ki so se nekje v kaotični vojni izgubila. Zelo težko pa je tudi ponovno vzpostaviti medosebne odnose, ki so velikokrat bili nečloveški. Za sobivanje na tem planetu pa je povojna obnova nujna.

Lucija Fajmut

svoboda
freedom
die Freiheit
la liberté
la libertà
свобода
libertad
слобода
sloboda

mir

Mir je pomembna vrednota. Toda ko denar in kapital prevladata nad vsem, je mir ogrožen.

Maruša Knap

Ljudje si od nekdaj želimo »mir«. To je stanje, v katerem naj bi bila v ospredju harmonija, ki bi povezovala ljudi, države in vzpostavila pogoje za ustvarjanje. Čas brez vojn, sporov, oddaljen od vsega negativizma, je hrepeneča želja človeštva. A tudi blaginje se naveličamo in po dolgem obdobju miru nastopi kaos. Ta nihanja so pri vsakdanjem človeku povsem običajna, ko pa nastopijo pri ljudeh, ki imajo vpliv in moč, nastopi čas, ki se izraža na najbolj groteskne in perverzne načine.

Jure Meža

Mir se najpogosteje definira kot obdobje brez vojn. Zame je mir sreča, svoboda, prijateljstvo, dom, potovanje, optimizem, prihodnost, hrana, zatočišče, zabava, demokracija, strpnost, spoštovanje, šolanje, narava, spokojnost, tišina, dobra glasba ...

Tajda Medvešek

optimizem

Ko govorim o vojni, težko uporabim besedo optimizem. Toda v tistih groznih časih se je pokazalo, kdo je tvoj pravi prijatelj in komu ni vseeno za druge. Verjamem, da so upali, da bo jutri bolje, sicer ne bi preživel.

Klara Doler

Optimizem je prepričanje, da svet še premore dobroto, ki je zlo ne more premagati, in da še obstajajo ljudje, ki živijo srečno zaradi sreče svojih bližnjih, in ne zato, ker bi imeli od njih koristi. Žalosti me, da je ob vsakodnevnem dogajanju zelo težko verjeti vanj.

Urška Flis

Med vojno je bilo zelo težko ostati optimističen. Neprestane nevarnosti so ljudem vzbujale strah in malokdo je verjel, da bo še kdaj lahko »vse po starem«. Verjamem pa, da so ob koncu vojne verjeli, da vojna ni pravi odgovor.

Alen Verhovnik

sovraštvo

Sovraštvo je močno čustvo. Vojne se lahko začnejo zaradi sovraštva, zagotovo pa ga povzročijo. Fante prisilijo, da gredo v vojsko in se tam bojujejo. Ženam odvzamejo može. Ljudem primanjkuje hrane. Kako ne bi sovražili?

Lara Jeromel

Sovraštvo je bilo razlog za številne spore, posledično pa tudi vojne. Je nevarno čustvo, povezano z jezo in maščevalnostjo.

Liza Pirnat

nestrpnost

Nestrpnost je lastnost netolerantnega, neučakanega človeka, danes pa postaja vse bolj problem celotne družbe. Nestrpni smo na cesti, do drugačnih, do različnih mnenj. Zato lahko nestrpnost postane tudi razlog za konflikte ali celo za vojne. Protiutež nestrpnosti lahko začne vsak graditi že v družini, okolju in skupnosti. Veliko pa lahko za to naredijo tudi vplivne osebe. »*Kdo sem jaz, da jih bom sodil,*« nam je pred kratkim sporočil papež Frančišek.

Miha Jordan

Strah pred neznanim, drugačnim vzbuja nestrpnost, ki mnogokrat vodi v vojno. Kljub vsem vojnám pa še vedno nismo doumeli, da vojna ni rešitev; rešita nas lahko le izobrazba in demokracija.

Gaja Ana Zvonar

V zgodovini je veliko primerov, ko sta se nestrpnost in sovraštvo do drugačnih stopnjevala v iztrebljanje ras in narodov – črnci v Ameriki, genocid v Alžiriji in Ugandi, apartheid v Južni Afriki, holokavst med drugo svetovno vojno, pobjo v Srebrenici. Čeprav so se vojne končale in so razglasili mir, nestrpnost ni bila izkoreninjena.

Martin Stanišič

demokracija

Popolno demokracijo je težko doseči, saj si vladajoče elite povsod prizadevajo ohraniti oblast. Mehanizmi demokracije so se izrodili in postala je sistem, ki ga kapital zlahka upravlja po svoje.

Eva Vodopija

V demokraciji je pomembno pravilo svobode, toda človek je svoboden le v okviru zakonov in do te mere, da ne krati svobode sočloveku.

*O, svoboda! O, svoboda! Kakšne zločine so zagrešili
v tvojem imenu. (Marie-Jeanne Philippon Roland)*

Taja Kobold

škoda

damage

der Schaden

le dommage

il danno

ущерб

daño

штета

šteta

Anastazija Pirnat

moralna škoda

Po vojni se veliko govori o gmotni škodi in o smrtnih žrtvah, manj pa o moralni škodi. Ljudje, ki so bili vpleteni, so za vedno zaznamovani. Ko Človek vidi, koliko hudega je zmožen storiti Sočloveku, na življenje gleda drugače. Pisateljica Gertrude Stein je pisatelj po 1. svetovni vojni poimenovala kar Lost Generation – izgubljena generacija.

Matej Baglama

Dejstvo je, da je človeška morala osrednja vrednota, ki sooča posameznika z njegovimi dejanji in vzbuja občutek krivde, strahu in celo obžalovanja. In ravno ta duša, ta zavest dajeta človeku zmožnost sočutja in požrtovalnosti tudi med vojno. Iz nje lahko zrastejo tovarštvo in pogum, žalovanje in solidarnost ter izguba ali nemoč. A vojni teror predstavlja popolno razčlovečenje, izgubo moralnih vrednot. Človek se tako znajde v situacijah, ko je prisiljen ubijati, trpeti in izdajati. Razpet med svojo eksistenco in vojnim dogajanjem mora pozabiti na človečnost, sočutje in ljudi okoli sebe. In preživetje je marsikdaj pomembnejše od morale.

Zato moramo vonjam narediti konec. Razorožiti moramo sebe, ne morale.

Tjaša Čuček

izgubljene generacije

Zaradi vojn so umirale mnoge generacije. Upam, da se svetovna vojna nikoli več ne zgodi.

Katka Šoster

Vsaka vojna prinaša s sabo veliko škodo: porušena mesta, vasi, uničeni kulturni spomeniki in dragocenosti. A mesta lahko zgradimo na novo, spomenike obnovimo, človeških življenj pa ne moremo povrniti. Vsaka od žrtev bi lahko spremenila svet, a tega nikoli ne bomo mogli izvesti.

Gaja Jamniker Krevh

Ta trenutek je na svetu več kot 50 milijonov beguncev, a svet se ne zgane. Smo res že pozabili, kaj je sledilo zatiskanju oči pred resnico in skrajno brutalnostjo režimov med obema vojnama?

Alen Navodnik

izgubljeni spomin človeštva

Med svetovnjima vojnama je človeštvo pokazalo svojo najgršo plat. Koliko in kaj smo izgubili, še danes ne vemo. In ali smo sploh kaj pridobili, razen nekaj strani v zgodovinski knjigi? Morda bodo ti dogodki čez nekaj generacij samo še ena izmed vojn, in groza, ki jo je doživel človek, bo prekrita z grozotami, ki nas še čakajo.

Dora Klančnik

»Vojna je velika zvinjarija« je zapisal francoski pesnik Jaques Prevert v svoji pesmi Barbara. In Ernest Hemigway in Pablo Picasso in Salvador Dali. Vojak in pesnik Wilfred Owen pa nam sporoča:

*If you could hear, at every jolt, the blood
Come gargling from the froth-corrupted lungs,
Obscene as cancer, bitter as the cud
Of vile, incurable sores on innocent tongues,
My friend, you would not tell with such high zest
To children ardent for some desperate glory,
The old Lie; Dulce et Decorum est
Pro patria mori.*

Ne, ni sladko umreti za domovino. Wilfred Owen je umrl 4. novembra 1918, en teden pred premirjem. Mati je sprejela telegram o njegovi smrti na dan, ko so zvonovi oznanjali konec vojne.

Urška Svetina

materialna škoda

Vojna vsekakor ni mir. Za sabo pusti brazgotine, porušena mesta in vasi. Ko sem bila na Balkanu, se mi je zdelo, da je vojna še vedno velik del vsakdana.

Urška Poberžnik

V primerjavi z življenji ubitih, ranjenih ali drugače zaznamovanih se materialna škoda ne zdi tako pomembna in ostane v senci smrti, čeprav obnova porušenih mest vzame veliko časa in denarja. Najbolj ironično pa se mi zdi, da lahko samo vojna zadane konec vojni.

Andraž Hovnik

kolateralna škoda

Kolateralna škoda ni predvidena vnaprej, a se ji v nobeni vojni ni mogoče izogniti. In v tem je problem – ljudje jo sprejemajo kot dejstvo, čeprav je vsaka žrtev preveč.

Bina Štruc

V pravilniku vojske svetovne velesile piše, da je kolateralna škoda dovoljena, dokler »*prinaša strateško prednost glede na izgube*«. S tem, kako razložiti to družini, ki je ostala brez doma, ali otroku, ki je ostal brez staršev, se vojaška strategija ne ukvarja. Zato predlagam novo definicijo: Kolateralna škoda je škoda, ki nas opominja na človeškost, ki jo med vojno izgubimo, in brezciljnost bojevanja ter grozote, ki jih vojna vpelje v življenje nedolžnih.

Žiga Pačnik

trpljenje

suffering

das Leid

la souffrance

la sofferenza

страдание

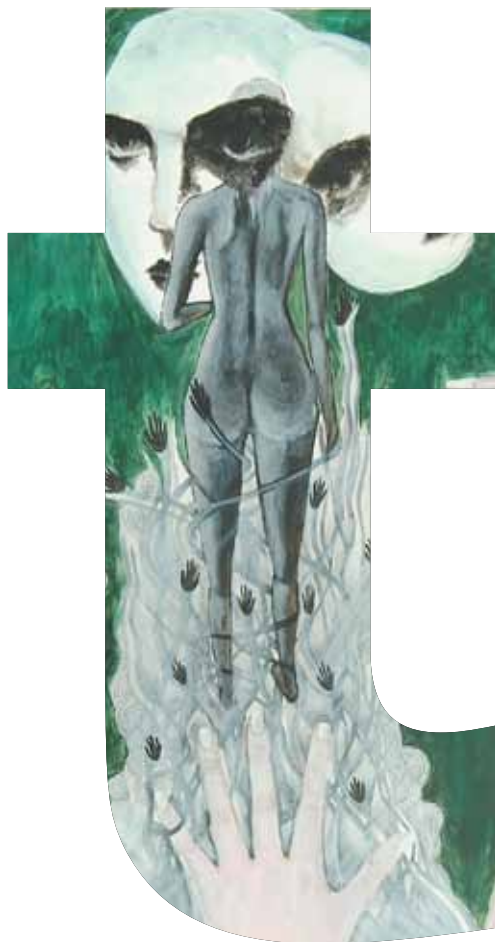
sufrimiento

патнја

patnja

Urša Halilović

slovo

Slovo je lahko nekaj nebolečega, lahko pa je najtežja stvar na svetu. Možje, ki gredo v vojsko, se poslavljajo od družin, ne da bi vedeli, ali se bodo še kdaj videli. Brez slovesa med vojno umirajo otroci, v mukah in sovraštvu umirajo vojaki v bitkah. Smrt v vojni izbira ljudi, ki imajo za kaj, za koga živeti. Po vojni lahko število umrlih prikazujemo v številkah, vendar s temi ugaslimi življenji ne moremo prikazati, koliko upanja je umrlo z njimi.

Neža Simetinger

Vojne so končale že dovolj nedolžnih življenj in povzročile preveč trpkih, s solzami zaznamovanih slovesov.

Tjaša Kamnik

Med vojno se nenehno poslavljaš z zavestjo o zadnjem srečanju.

Pia Bračič

nemoč

Med vojno otrokom grozijo, manipulirajo z njimi in jih prisilijo početi grozne stvari. Otroci običajno ubogajo, kar jim je naročeno, saj nimajo možnosti izbire.

Ivi Lončar

Nemočen človek lahko le opazuje in ne more storiti ničesar, da bi se stanje spremenilo. S tem izgubi upanje in hrepenenje. Med vojno so lahko nemočni tako posamezniki kot ves narod.

Kaja Sovinc

Nemoč je po definiciji stanje človeka, ki nima moči. V vojni nemoč ni samo stanje, ni kratkotrajno obdobje obupanosti, razočaranja, strahu, ki mine. Nemoč v vojni je branjenje načel, ki se konča s porazom. Doživljanje vojne z vedenjem o njenih posledicah v človeku vzbujajo občutek majhnosti, zato so toliko pomembnejši tisti, ki so se tega občutka otresli. Verjeli so vase in s tem za vedno zaznamovali preteklost, sedanjost in prihodnost.

Neva Vajs

žrtve

Žrtev je zame nekdo, ki trpi zaradi drugih. In to se dogaja med vojno in po njej.

Ana Belovič

Mrtvi, ranjeni, pogrešani. Ne le vojaki, tudi njihovi sorodniki in znanci. Za njimi so ostala le pisma ali osebni predmeti, ki so družino še lahko povezali z izgubljenimi.

Kaja Krautberger

Tisti, ki jim vojna koristi, premikajo vojake kot šahovske figure. Sedijo pred zemljevidom trpljenja, ki ga nikoli ne bodo občutili, medtem ko vojaki čakajo v jarku in odštevajo sekunde do spopada. Nič se ne naučimo. Od starih civilizacij naprej beležimo vojne in boje in vedno znova dodajamo sveže strani in nove statistike brezobličnih vojakov in civilistov, ki so nekoč celo imeli ime.

Petra Kremžar

ranjenci

Ranjence je vojna zaznamovala za vedno. Če so imeli srečo, so preživeli – morda brez roke, noge ... Svojo mladost, življenje in zdravo telo so darovali za domovino.

Jan Pleterski

Med drugo svetovno vojno so pri nas ustanavljali skrivne partizanske bolnišnice, namenjene obolelim in ranjenim partizanom. V naši okolici, na Pohorju, si lahko še danes ogledamo Paučkove partizanske bolnišnice, v katerih se je zdravilo več kot 300 partizanov.

Kaja Pogorelčnik

izguba

»Nihče ni tako brezumen, da bi mu bila vojna ljubša kot mir; v miru sinovi pokopavajo svoje očete; v vojni očetje pokopavajo svoje sinove.« (Herodot)

Ali so vojne res potrebne?

Martina Kotnik

Vojna je izguba človeške populacije, strehe nad glavo, svobode, pravice do dostojanstva. Izguba normalnega življenja. Izguba prihodnosti brez trpljenja. Izguba vere v človeštvo in izguba upanja v boljši svet.

Lučka Veber

ubijanje

killing

das Morden

le meurtre

l'uccisione

убийство

matanza

убијање

ubijanje

Urša Halilović

streljanje

Stoj! Streljam!

V nebo, med oblake,
v te krvavo rdeče oblake, ki bdijo nad mano.
Slišim krik, jok, ni mi mar,
ker jaz streljam brez srca, za življenje.

Stoj! Streljam!

Med pisane vrtiljake,
v šole, vrtce in v vaše domove!
V to otroško nedolžnost, brez vesti,
v bel balon sreče, ki v zraku lebdi.

Kaja Deutschbauer

Streljanje je med najpogostejšimi oblikami ubijanja v vojni, saj je izredno učinkovito in nevarno. Obstaja zelo veliko vrst pušk in pištol, največ izstrelkov pa izstreli avtomatsko orožje.

Tadej Detečnik

bombardiranje

Ob bombardiranju se tisti, ki je napaden, ne more briniti. Poleg tega nikoli ne moreš vedeti, kdaj se bo zgodilo.

Filip Uranc

Bombardiranje povzroči opustošenje – uničena mesta, mrtve in ranjene ljudi. Bomba tudi ne pozna razlike med vojakom in civilistom.

Fiona Železnik

Bombardiranje naj bi bila samo vojaška taktika, s katero naj bi čim hitreje pripravili teren.

Staša Velcl

klanje

Klanje je najhujša oblika množičnega ali posamičnega nasilnega dejanja, ki se konča z grozno smrtjo.

Jan Pogorelčnik

Svetovna vojna velja za klavnico ljudi. Število ubitih je nepredstavljivo.

Klara Poberžnik

množično uničevanje

Mislim, da je množično uničevanje nekaj najhujšega, kar lahko človek naredi sočloveku. Ne vem, kako lahko človek tako zavrže svojo človečnost. Ubije zaupanje, svobodo, mir, sanje, prihodnost.

Nika Poderžan

Kdo lahko pobije milijone nedolžnih, tudi otrok, samo zato, da bi povzdignil svojo raso?

Aljaž Blažun

likvidacije

Likvidacija je po definiciji usmrtitev po nalogu organizacije, gibanja ali posameznika. Ne morem si predstavljati, da se je vse to res dogajalo.

Lea Ferčec

Likvidacija je uničenje političnega ali vojaškega nasprotnika. Med drugo svetovno vojno so bile likvidacije pogosta oblika dokazovanja moči na obeh straneh. So takšna dejanja res dokazovanje moči ali le posledica najbolj nizkotnega človeškega dejanja – uboja?

Adelaida Fras

vojska

army

die Armee

l'armée

l'esercito

армия

ejército

армија

vojska

mobilizacija

Mobilizacija pomeni prehod oboroženih sil, gospodarstva, prebivalstva in vodstva države iz miroljubnega v vojno stanje. Iz miru si torej pahnjen v grozljivo in pogubno zaporedje strašnih dogodkov. Mobilizacija pa je lahko tudi prisilna pridružitve vojski, ki ni tvoja, ki je napadla tvojo domovino, tvoje ljudi.

Luša Karner

Kaj so najstniki počeli tistega dne, ko so izvedeli, da je država v vojni? So sploh vedeli, kaj je vojna? Bodo res vojaki? Jim je kaj drugega sploh preostalo? Predstavljam si svojega dedka, star je bil toliko kot jaz, ki je bil mobiliziran v nemško vojsko in je pristal v severni Afriki. Potem je bil ranjen (na srečo) in poslan domov. Kaj danes doživljajo otroci v Siriji, ko držijo v rokah orožje, skoraj težje od njih samih? Menda se borijo za vero, čeprav je še niti ne razumejo.

Lucija Rošer

Vojna ne pušča nikogar neprizadetega, nihče ni le nepristranski opazovalec. Ti mladi fantje, ki jih je tuja roka odtrgala iz toplega in varnega okolja njihovega doma in poslala v mrzle pokrajine po vsem svetu, med rožljanje orožja, poke bomb, krike ranjenih, stoke umirajočih, nemško kričanje nadrejenih, so v večini primerov ves svoj strah in doživetja zapisovali in upali /.../, da jih domači ne pozabijo. (Mojca Seničar)

Jana Smonkar

vojak

Mislim, da obstajata dve vrsti vojakov – »pozitivni« in »negativni«. »Negativni« se bojujejo za oblast nad tujim ozemljem in pri tem ubijajo, »pozitivni« pa si vojne ne želijo, a branijo domovino, če jo kdo napade. Biti vojak danes ni več obvezno. Mislim, da bi se morali zahvaliti vsem slovenskim vojakom, da je danes Slovenija samostojna država.

David Leskovar

Vojak ali pripadnik vojske. Borec za domovino. Borec proti sovražniku. Se je zaradi pohlepa ali interesa nekoga res vredno boriti proti sočloveku in postati neizprosni človek, brez čuta za soljudi? Ko se nekdo odloči postati vojak ali pa je zaradi razmer v državi vpoklican v vojsko, mora marsikdaj pristati na drugačne vrednote.

Prav vojaki pa vedno priskočijo na pomoč ob naravnih nesrečah in premalokrat njihovega dela ne cenimo dovolj.

Nina Prater

Ali obstaja pravična vojna, takšna, v kateri ima vojak izrazito pozitivno vlogo? To bi bila vojna, ki bi služila izključno obrambnim namenom, vendar pa se sprte strani glede dojemanja konflikta le redko strinjajo. Dejstvo je, da so vojaki orodje za vodenje vojne. Poleg civilistov, ki predstavljajo velik del žrtev, največje breme vojne nosijo prav tisti, ki so se prisilno ali prostovoljno vključili v to morijo.

Miha Arih

povelje

Povelje je vojaški ukaz. Red in disciplina ter dobra organiziranost enot so zelo pomembni za dosego nekega vojaškega cilja. Če se vojak zaradi etičnosti odloči zavrnil povelje, za to ne bi smel biti kaznovan.

Iva Ferlinc

Vojna se nikoli ni začela zaradi nezadovoljstva malega človeka, čeprav so prav mali ljudje največje žrtve vojn. Na bojišča jih pošiljajo s povelji in od njih se pričakuje, da slepo ubogajo. Toda povelje samo ni dovolj za zmago, pomembno je spoštovanje navadnih vojakov do tistega, ki poveljuje. Obstajajo namreč tudi poveljniki, ki se borijo skupaj z navadnimi vojaki in ki se znajo pravi čas umakniti, saj vedo, da bodo tako rešili svoje vojake.

Andreja Turičnik

dezerter

Dezerter vojsko zapusti brez dovoljenja, zato ga kaznuje vojaško sodišče. Med vojno mu lahko dosodijo smrtno kazen, v mirnem času pa je kaznovan z dolgoletnim zaporom ali pa ga degradirajo.

Jani Vučko

V vojni, tako nesmiselni, kot je, se vedno najde kdo, ki odpre oči. Vojak postane dezerter, ko ugotovi, da bo izgubil samega sebe. Takrat v boju ne vidi smisla in ne rešitve. Čeprav veliko ljudi dezerterjevo dejanje označuje kot pomanjkanje poguma, mislim, da je obratno. Da se upreš idealom nekoga drugega in živiš skladno s svojimi prepričanji, je treba veliko poguma. Osnovna človekova pravica je izbrati svobodo in biti dezerter.

Nina Naveršnik

vojni ujetnik

Vojni ujetnik je vojak, ujet med vojno ali neposredno po vojnem konfliktu. V ujetništvu jih marsikdaj mučijo, čeprav je to prepovedano. Marsikateri se nikoli ne vrne domov.

Klemen Jurhar

Vojne ujetnike varuje 4. člen Tretje ženevske konvencije, ki pravi, da ujetnikov ne smejo mučiti in da lahko izdajo le ime, rojstni datum, vojaški čin in vojaško evidenčno številko. Žal nihče ne ve, kaj se dogaja v taboriščih. Mnoge zgodbe iz preteklosti pričajo, da ženevska konvencija v vojnih časih ne pomeni nič.

Iztok Gradišnik

zločin

crime

das Verbrechen

le crime

il delitto

преступление

crimen

злочин

zločin

ubijanje

Vsakič ko je kdo v zgodovini množično ubijal, so se ljudje zgražali, hkrati pa so se drugi veselili smrti in števila pobitih. Kje je ravnovesje? Nikoli ne vemo, kje je meja, a meja ni meja, je samo zamegljena plat našega uma.

Lara Kos

Ni vojne brez ubijanja. Na eni strani so napadalci, na drugi žrtve. Med bojem ni časa za razmišljanje. Ubiti ali biti ubit – za ideje in cilje drugih.

Lara Gosak

Ubiti človeka in živeti sam s sabo? Kdo bi to lahko storil? Bi to naredil za svoje preživetje? Bi to naredil za preživetje ljudi, za katere mi je mar? Ali za to potrebujem razlog?

Martin Pirtovšek

genocid

Vsi ljudje smo enaki. Vsi izvramo iz istih korenin. Ustvarjeni smo, da živimo svobodno, in nihče nima pravice odločati o življenju svojega sočloveka, ker je drugačen. Genocid iz druge svetovne vojne se ne bi smel nikoli več ponoviti.

Anže Klemenc

Genocid je zločin proti človeštvu. Čeprav je ena najhujših kršitev človekovih pravic, se pojavlja v vsej človeški zgodovini.

Jasmina Kragelnik

8 milijonov, 20 milijonov ... Moramo res slišati številke, razčlenjevati statistiko, secirati umsko deformiranost osebkov? Saj tu ni kaj govoriti. To je popačenje sveta, ki sili k premisleku. Daj, vdihni in občuti življenje v sebi. Vidiš, posameznik – jaz in ti sva v teh številkah, najine sanje in strasti. Eno je življenje. Nikoli milijoni, samo jaz, življenje.

Snežana Lazić

posilstvo

Za nekatere vojske je tudi posiljevanje le tehnika, s katero želijo nasprotnika narediti šibkega in ga pripraviti, da se popolnoma podredi. Ponižanje, groza in gnus.

Andraž Gradišnik

Ob posilstvu se človek prelevi v navadno pošast. Ženska postane tujka sama sebi, spremlja jo občutek sramu in krivde, čeprav je žrtev. Najbrž so bile ženske med vojno prisiljene še v marsikakšno drugo dejanje. Nikoli si ne želim izkusiti situacije, v kateri bi se počutila tako nemogočno, da ne bi več videla rešitve zase.

Tea Sušec

ukradeni otroci

Največje žrtve vojn so prav otroci; lačni, prestrašeni in nemočni sredi dogajanja, ki ga ne razumejo. Težko je razumeti, kaj roji po glavi ljudem, ki so zmožni takšnega zločina, kot je odvzem otroka, še posebej, če vedo, kaj ga čaka. Pomembno je namreč, da tudi med vojno ostaneš človek, vsaj takrat, ko gre za otroke.

Nik Lebar

Med drugo svetovno vojno so nacisti nasilno jemali otroke in jih dajali v posvojitev nemškim družinam. Prevzgoja je poskrbela, da so mnogi izgubili spomine na življenje v Sloveniji. Nekateri so šele po smrti posvojiteljev izvedeli za svojo pravo zgodbo in so mogoče našli svoje prave starše ali družino.

Katja Karpač

povojni poboji

Konec druge svetovne vojne ni prinesel miru. Nastopilo je obdobje obračunov z vojnimi zločinci in tistimi, ki so se predali napačnim načelom. Tako so se namesto miru dogajale nove smrti in zločini.

Miša Čevnik

Strahote so se nadaljevale tudi po vojni. Povojni poboji so za sabo pustili množična grobišča, za katera še danes ne vemo, kje vse so in koliko jih je.

Nina Žnidar

žrtve

victims

die Opfer

les victimes

la vittima

жертвы

víctimas

жртве

žrtve

padli, ubiti, pogrešani

Premalo se zavedamo, kaj je vojna povzročila ljudem; koliko ljudi je trpelo, koliko družin je bilo uničenih, koliko izgnanih in koliko mrtvih je bilo.

Nina Praprotnik

Druga svetovna vojna. 61 držav. Milijarda sedemsto milijonov udeleženih. 60 milijonov mrtvih. 35 milijonov ranjenih. 3 milijoni pogrešanih.

Približna dejstva govorijo zase. Številke pa bi bile še mnogo večje, če bi k žrtvam prišteli še vse tiste, ki so izgubili upanje v dobro, človeka in človečnost.

Nika Jeromel

Kaj je lahko dragocenejšega, kot zmožnost posameznika, da izživi svoj potencial? Ne oseba, ne ideologija, ne želja po denarju in ozemlju nimata pravice tega odvzeti ljudem. In vojna, spremljevalka človeštva, počne ravno to. Vojna je senca človeštva, zato lahko vojne končamo samo mi – vsak posameznik je odgovoren za usodo nas vseh.

Milka Gruber

s travmatičnimi dogodki zaznamovani

Si predstavljate, kako je zaspati ponoči med vojno? Ko veš, da nisi varen in da lahko vsak trenutek izgubiš svoje najbližje? Kogledaš, kako ti umre ljubljena oseba? In ni nikogar, ki bi ti stal ob strani in pomagal preživeti najhujše? Ko je vojna zaključena, a se tvoje more in strahovi samo še razraščajo?

Nina Bošnik

Travma je posledica preživetega hudega dogodka; nasilje, uboji, mučenje, vojni zločini to zagotovo so. Upam, da vojne ne bom nikoli doživel, saj si ne morem predstavljati, kako bi nadaljeval življenje – če bi vojno sploh preživel.

Žan Brglez

Vojaki se spopadajo s travmatičnimi dogodki, ki jih nikoli ne bodo pozabili.

Ana Rubhof

sirote

Ljudje, ki sprožijo vojno, odmislijo razdejanje, razbite družine in osirotele otroke. Vojne bojujejo odrasli, največje žrtve pa so otroci.

Jan Detečnik

Vojne sirote so neposredni davek vojne. Težko si je predstavljati trenutek, ko ostaneš brez ljudi, ki so te vse življenje učili in skrbeli zate. Kako naprej? Večina osirotelih otrok je po vojni živela v sirotišnicah – zapostavljeni, prestrašeni, brez topline, ki jo lahko nudijo le starši.

Luka Stefančič

vojni invalidi

Vojni invalidi so žrtve vojnega nasilja. Morajo se navaditi na drugačno življenje in mnogi tega ne zmorejo.

Jaša Jus

Fizične in psihične poškodbe so prizadele vojake, civiliste in otroke. Ljudje so ostali brez udov, s poškodovanimi notranjimi organi in njihovo življenje je bilo zaznamovano za vedno.

Valentin Kotnik

ubiti po vojni

Kot da umrlih med vojno ni bilo dovolj. Ljudi po vojni so obtožili sodelovanja z okupatorjem in jih pobili, med njimi tudi mnogo nedolžnih. Že ena sama vojna žrtev je bila preveč, zato so povojni poboji le še en obraz človeške omejenosti več.

Alex Ott

SPREMNA BESEDA

Dva naboja za vsakega Zemljana

Vojaški strategji razlagajo vojne kot plemenite in domoljubne, v njih vidijo herojska dejanja in veličastne zmage. Za njihova dejanja so jim v zgodovini postavljali spomenike in slavoloke, kiparji kipe, slikarji portrete, pesniki so jih opevali v pesni-tvah; vse to zato, da jih naredijo nesmrtni.

A v njihovem imenu so se v vojnah borili milijoni vojakov in zmage omogočali z lastnim življenjem. Brezimni posamezniki so se bojevali iz resničnega domoljubja ali mnogokrat zato, ker so bili v to preprosto prisiljeni.

Vojne pa so vedno prizadele še na milijone civilistov, starcev, žensk in otrok, ki so poskušali le preživeti. Umirali so kot žrtve nasilja, ujetniki v taboriščih, zajeti talci, begunci ali zaradi pomanjkanja in bolezni. Vojne zato niso herojsko dejanje ali celo veličastne zmage. Vojne so krute in uničujoče za obe vpleteni strani.

Statistika pravi, da vsaka generacija človeštva doživi vsaj eno vojno. Če to velja, o vojnah vemo zelo malo. Ob lanski stoletnici začetka prve svetovne vojne je izšlo veliko člankov in publikacij, dokumentarni filmi in razstave so poskušali ustvariti celosten vpogled v potek prve »velike« vojne, ki je samo na soški fronti zahtevala več kot milijon žrtev. Druga svetovna vojna, ki je sledila prvi že čez petindvajset let, je bila še mnogo bolj krvava. A eno je gotovo: ne prva in ne druga vojna nista dosegli svetovnega miru. Še več. Od konca druge svetovne vojne do danes na svetu ni bilo niti dneva miru.

Statistika vojn je pošastna. Ne glede na to, da je število žrtev vseh teh vojn različno glede na vir, ki podatke objavlja, ni več pomembno, katera statistika je bližje resnici. Samo devet največjih vojn v zgodovini, med katerimi sta tudi obe svetovni, so namreč povzročile smrt tristo dvajset milijonov ljudi. To je toliko, kot jih živi v Združenih državah Amerike, ali toliko, da bi lahko sestavili štirikraten obroč okoli Zemlje, ali ljudi za 160 Slovenij. Nasilno ubitih.

Po podatkih Amnesty International vsak dan umre 1500 ljudi zaradi oboroženega nasilja, to je več kot pol milijona v enem letu. Vsako leto je namreč proizvedenih dvanajst milijard nabojev, kar je toliko, da bi z njimi skoraj dvakrat ubili vsakega prebivalca Zemlje. Kar štiriinsedemdeset odstotkov svetovnega orožja na svetu dobavlja šest držav, med katerimi le Nemčija ni stalna članica Varnostnega sveta Združenih narodov.

Mnoge države neodgovorno trgujejo z orožjem, saj ni ustrezne zakonodaje, ki bi preprečevala prodajo orožja diktatorjem, preprodajalcem in teroristom. Tako mednarodna trgovina z orožjem dosega vsoto sedemdeset milijard ameriških dolarjev letno ali približno 1,5-letni slovenski BDP.

Organizacija Amnesty International si je skoraj dvajset let prizadevala za sprejem pogodbe Združenih narodov o nadzoru trgovine z orožjem, ki je bila spomladi 2013 tudi sprejeta. Zdaj si prizadevajo, da bi jo države začele spoštovati.

Vanda Bertonec

Vojna nikoli ni mir

Zgodovina je eden temeljnih premislekov, ki ga moramo vedno znova opraviti prav vsi v različnih časih in prostorih. Ravno zaradi tega je izpostavljena številnim pritiskom z vseh strani. In ravno zato je tako pomembno za vsako družbo, kakšen odnos do nje vzpostavljajo predvsem mladi, kajti pretekle zgodovinske izkušnje z vojnami nedvoumno kažejo, da **apokalipsa** nikoli ni daleč.

Današnji čas, ki ga živimo in se ga spominjamo, je na eni strani navdušujoč zaradi neverjetnega razvoja, napredka in razcveta, na drugi pa strašljivo poguben. Neizprosno **bojevanje** različnih držav, vojsk ali skupin vedno znova povzroča uničenje, agresijo, teror, razčlovečenje in zlo, žrtve pa so največkrat **civilisti**. Razpeti med strahom in pogumom so vedno znova izpostavljeni vojskam, paravojaškim skupinam, politikom in javnosti, ki marsičesa nočejo razumeti. V zadnjih sto letih ni bilo niti trenutka, da bi povsod po svetu bil mir, kar dokazuje, kako očitno ni dovolj prostora za **človečnost**, kako se nenehno rušijo človeški ideali, solidarnost, tovarištvo. Čeprav politike poudarjajo in krepijo **domoljubje**, se vedno znova izgubljam v govorjenju in pozabljamo na nujnost aktivnega državljanstva in konstruktivno kritičnost.

Dvajseto stoletje označujemo kot stoletje svetovnih vojn. Za večino človeštva je dogajanje tega stoletja še dosegljivo s spominom. Tudi zato bi upravičeno pričakovali, da bo humanizem v nas krepil odločno protivojno vzdušje in da javnost nikoli ne bo podlegala najrazličnejšim manipulacijam. A naša **eksistenca** je vedno znova ogrožena zaradi prefinjene politike

velikih interesov, ki vzpodbujajo verski in politični **fanatizem** v okoljih, kjer vlada **groza** zaradi pomanjkanja, lakote in socialne izločenosti. **Hrana** tako (p)ostaja največji problem sodobnega sveta. Kot nalašč za vzpon kakšne nove **ideologije**, ki širi in krepi nestrpnost ter nasilnost do drugih. Človekov **Jaz** tone in tako se človeštvu tudi **katarza** vse bolj izmika.

V zadnjih sto letih je v vojnah in političnih konfliktih umrlo več kot 160 milijonov ljudi. Za predstavo je vedno znova nujna primerjava: če bi milijon ljudi postavili na cesto tesno drug ob drugega, bi kolona segala od Lendave do Pirana in od Jesenic do Metlike. Križ čez Slovenijo. A kje so ranjeni ljudje in kje ranjene duše, kje je materialna škoda in kje poteptano človekovo ustvarjanje in dostojanstvo? Kot je **lager** pomenil smrt za mojo babico, mora **mir** pomeniti večni opomin za nas, ki smo ostali za njo. In zato ostaja moralna zaveza vseh, ki določajo in odločajo v svetovni politiki, misel na malega človeka, ki vedno najbolj čuti posledice vojn – pa naj gre za **nasilje** ali za preštevanje žrtev.

Kako absurdno je danes **oboroževanje** držav, govorijo statistični podatki. Letno oboroževalna industrija izdela 12 milijard nabojev (skoraj dva za vsakega prebivalca tega planeta), osem milijonov kosov »lahkega orožja«, stotine vojaških letal (samo eno sodobno, ki predstavlja le 0,017 % letnega vojaškega proračuna vseh držav, je vredno toliko kot izgradnja tridesetih šol v Sloveniji z vso opremo vred), na svetu je še vedno več kot 16.000 kosov jedrskega orožja, ki zadošča za večkratno popolno uničenje sveta. Vsi ti podatki so **poraz** za vse nas, kajti proizvodnja orožja, ki se opravičuje z zagotavljanjem miru, sili države v vedno nove vojne. Kako kruta je misel, da sta povezana **razdejanje** in **svoboda**, ker največkrat pot do slednje vodi države in ljudi preko vojn in oboroženih spopadov.

Vojna **škoda** je vedno izpostavljena dejstvu, da je nikoli ni mogoče oceniti niti povrniti, kajti izgubljena življenja, **trpljenje**, odvzeto dostojanstvo, uničena mesta in vasi ter uničeni kulturni spomeniki so neprecenljivi. Ko k temu dodamo še vsesplošen kaos, pomanjkanje, trpinčenje in **ubijanje**, ki spremljajo vse oborožene spopade povsod po svetu, bi se zdelo logično, da bo vsaka **vojska** deležna le vsesplošne obsodbe. A žal javnost vedno znova podlega manipulacijam politikov, fanatikov in trgovcev z orožjem, ki v vojnah vidijo svojo veliko priložnost za pridobivanje moči in za bogatenje.

Zločin je najstalnejši spremljevalec vseh vojn, zato vedno znova pomislimo in premislimo, da ne bomo tudi sami postali **žrtve**, kajti **vojna nikoli ni mir**.

Letos mineva sto let od začetka soške fronte, ki predstavlja najmnožičnejši pobjed ljudi na slovenskem ozemlju, ter sedemdeset let od konca druge svetovne vojne, ki ji lahko pripišemo enako oznako v svetovnem merilu, zato so koncept knjige *Vojna ni mir* Karle Zajc Berzelak in v njej zapisani premisleki prav vseh dijakov Gimnazije Slovenj Gradec spoštovanja vreden poklon človečnosti malih ljudi. Ker nas svet s svojimi ustaljenimi vzorci vedno znova ujame v svojo logiko in odmika od velikih humanističnih idealov človekove svobode, je naše edino upanje modrost prihajajočih generacij. A ta bo lahko zaživela le, če bomo znali razvijati dovolj široka miselna obzorja.

Stane Berzelak

VSEBINA

Uvodna beseda

Karla Zajc Berzelak

Vojni slovar malega človeka 5

Slovar

a–ž 8

Spremna beseda

Vanda Bertoncelj

Dva naboja za vsakega Zemljana 211

Stane Berzelak

Vojna nikoli ni mir 213

apokalipsa	10
bojevanje	16
civilisti	24
človečnost	32
domoljubje	40
eksistenca	48
fanatizem	56
groza	64
hrana	72
ideologija	80
jaz	88
katarza	96
lager	104
mir	112
nasilje	120
oboroževanje	128
poraz	136
razdejanje	144
svoboda	152
škoda	160
trpljenje.....	168
ubijanje	176
vojska	184
zločin	192
žrtve	200

a

b

c

č

d

e

f

g

h

i

j

k

l

m

n

o

p

r

s

š

t

u

v

z

ž

VOJNA NI MIR

Vojni slovar malega človeka

Zbirka E. A. 2014–2015

Izdala

Gimnazija Slovenj Gradec

SPUNK, Gimnazijsko kulturno društvo

Avtorji prispevkov

Dijaki Gimnazije Slovenj Gradec pod mentorstvom
profesorjev Vande Bertoncelj, Marje Založnik,
Staneta Berzelaka in Karle Zajc Berzelak

Likovna oprema

*Tjaša Čuček, Urša Halilovič (tudi slika na naslovnici),
Ana Karlin in Anastazija Pirnat*

Spremna beseda

Stane Berzelak, Vanda Bertoncelj in Karla Zajc Berzelak

Urednica

Karla Zajc Berzelak

Prevodi

Urška Fras (španščina), Natalija Isak (hrvaščina, srbščina),
Nina Klančnik (francoščina), Janko Uršnik (italijanščina),
Anja Ramšak (ruščina), Marjeta Uršič (angleščina) in
Jelka Samec Sekereš (nemščina)

Grafični oblikovalec in tehnični urednik

Blaž Prapotnik

Tisk

Forma film, Prevalje

Naklada

800 izvodov

Knjiga je izšla s pomočjo Mestne občine Slovenj Gradec.

Slovenj Gradec, 2015

